

МІНСК. ЗАХАРАВА, 28. ДОМ ДРУЖБЫ
Алесь ЖАЛКОВСкі, лаўрэат журналіскай прэміі ІМЯ ЕЖЫ ГЕНДРЫЦА, ПРА БЕЛАРУСКА-ПОЛЬСКІЯ СТАСУНкі 3 стар.
СІТУАЦЫЯ
ЗОРКАВЫЯ ВОЙНЫ
У МАСТАЦКАЙ ГІМНАСТЫЦЫ 2—3 стар.
ФОТАНАВІНЫ. ДЫПКУР'ЕР 2—3 стар.

ГАСЦЁЎНА
Юры І Галіна ПАУЛАВЫ — АУТАРЫ «ВОСТРАВА СМУТКУ» — ПОМНІКА АХВЯРАМ ВАЙНЫ У АФГАНІСТАНЕ 4 стар.
ХРЫСЦІЯНСКАЯ СТАРОНКА
«ЖЫЦЦЁ І ВЕРА» 5 стар.
ПУНКТ ГЛЕДЖАННЯ
ШТО ДУМАЮЦЬ СУАЙЧЫННІКІ ПРА ТРЭЦІ З'ЕЗД ЗГУРТАВАННЯ БЕЛАРУСАУ СВЕТУ? 6 стар.

УРАЖАННІ
«АДЗІНКА ВЫМЯРЭННЯ»
Анатоль КІРВЕЛЯ 7 стар.
АДПАЧЫНАК НА ЛЮБЫ ГУСТ 8 стар.
ПРЭЗЕНТАЦЫЯ
ВЕРШЫ Ірыны ВАЛЫНЧЫК 7 стар.

АГУЛЬНАЯ БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА РАСПАЎСЮДЖАЕЦЦА ў 48 КРАІНАХ

Голас Радзімы

2 мая 2001 года

Цана 109 рублёў

№ 18 (2732)

E-mail: golas_radzimy@tut.by

Штотыднёвая газета для суайчыннікаў за межамі Беларусі

Выдаецца з 6 красавіка 1955 года

КОНКУРС

**ПРАДПРЫМАЛЬНІКІ:
ХТО ЛЕПШЫ?**

Пераможцы ў 16 намінацыях вызначаны па выніках ужо традыцыйнага штогадовага конкурсу «Лепшы прадпрымальнік», які праводзіцца ў Беларусі.

У прыватнасці, пераможцамі сталі вытворчае ўнітарнае прыватнае прадпрыемства «Дарыда» з Мінскага раёна (намінацыя — «Лепшы прадпрымальнік у сферы вытворчасці»), навукова-вытворчае ТАА «Прадукты харчавання» з Мінска (сфера прадпрыемства «Рытм» з Мінскага раёна (сфера будаўніцтва), ТАА «Міндаўг» (сфера транспартна-экспедытарскіх паслуг), ТАА «Ракаўскі бровар» з Мінска (сфера грамадскага харчавання), ТАА «Нэлі» з Мазыра (сфера гандлю), ТАА «Белмедінфарм» з Мінска (сфера паслуг насельніцтву), сялянская гаспадарка Міхаіла Шрубца з Турава Жыткавіцкага раёна (намінацыя — сялянская, фермерская гаспадарка), СП ЗАТ «Белпак» з Магілёва (намінацыя — лепшы прадпрымальнік-падаткаплацельшчык), ТАА СП «Белвест» з Віцебска (лепшы прадпрымальнік-экспартёр), СП «Санта-Брэмор», ТАА з Брэста (лепшы суб'ект прадпрыемства з замежнымі інвестыцыямі), ЗАМ «Модум» з Мінска (лепшы прадпрымальнік — арганізатар новых рабочых месцаў), Мазырскі цэнтр падтрымкі прадпрыемства «Бізнес-цэнтр» (інфраструктура падтрымкі прадпрыемства), ТАА «Інкрас» з Мінска (сфера навукова-інавацыйнай дзейнасці), вытворчае прыватнае прадпрыемства «Вэллі» з Мінска (спецыяльная пазаконкурсная намінацыя «Лепшы суб'ект прадпрыемства ў сферы паслуг насельніцтву»), замежнае ўнітарнае вытворчае прадпрыемства кампаніі Белкапс Бетаінінгус «Белкэпс» з Гомеля (спецыяльная пазаконкурсная намінацыя «Лепшы прадпрымальнік-рэзідэнт СЭЗ»).

Акрамя пераможцаў, вызначаны шэраг лаўрэатаў. На цырымоні ўзнагароджання, якая адбылася ў канцэртнай зале «Мінск», прысутнічаў рэгіянальны саветнік па развіццю прадпрыемства і малага бізнесу пры Еўрапейскай эканамічнай камісіі ААН Антал Саба.

СУПРАЦОЎНІЦТВА

У рамках беларуска-польскай адукацыйнай праграмы «Экалагічная школа будучыні», што дзейнічае ўжо другі год, у госці да настаўнікаў і вучняў мінскай сярэдняй школы № 181 наведалася дэлегацыя польскіх педагогаў з

горада Зялёна Гура. У мінскай школе дзейнічае экалагічнае грамадскае аб'яднанне «Зялёны дуб», тут укаранілі новыя адукацыйныя тэхналогіі па экалагічнаму навучанню і выхаванню.

Польскія выкладчыкі так-

сама азнаёміліся з гістарычнымі помнікамі ў Мінску, Заслаўі, Міры, Нясвіжы, паглядзелі ў Купалаўскім тэатры спектакль «Чорная панна Нясвіжа».

НА ЗДЫМКУ: госці з Зялёнай Гуры ў Мірскім замку.

ЗВАРОТНАЯ СУВЯЗЬ: РАСІЯ

Фарміраванне сучаснага сібірскага соцыума адбылася на працягу больш чым 400 гадоў. Сёння нашы землякі працуюць у розных сферах жыцця: у эканоміцы, культуры і навуцы, многія займаюць кіруючыя пасады ў адміністрацыйных органах. Тут існуюць цэлыя вёскі, якія захавалі аўтэнтычную беларускую культуру. Нацыянальнае абуджэнне беларусаў і іх арганізацыйнае аб'яднанне пачалося з 1992 года. Асабліва актыўная праца была разгорнута ў Новасібірску, дзейнасць новага беларускага аб'яднання пашырылася на іншыя сібірскія рэгіёны — Цюмень, Кемерава, Краснаярск, Іркуцк, Омск.

Намаганьнямі У. Галузы была створана дзяржаўная ўстанова «Новасібірскі цэнтр беларускай культуры». На вялікі жаль, спадар Галуза не дажыў да яго адкрыцця ўсяго 1,5 месяца.

У Новасібірску будзеца праваслаўная царква Св. Ефрасінні Полацкай, пачата

— Заканчэнне на 2-й стар. —

**ІЎЕЎЦЫ ўДЗЯЧНЫЯ
МАСКВІЧЫ**

Нечаканую радасць зведалі нядаўна работнікі Іўеўскай раённай бібліятэкі. Яе калектыў атрымаў з Масквы амаль 500 кніг агульным коштам 1 788 долараў ЗША. Такі дар перадаў інстытут «Адкрытае грамадства» па ініцыятыве ўраджэнкі гэтага раёна Ядвігі Юферавай. Падарунак уключае ў сябе энцыклапедычную і даведачную літаратуру, рознага кшталту слоўнікі, каштоўныя кнігі па мастацтву, эканоміцы, маркетынгу, менеджменту.

Хоць Я. Юферава даўно жыве ў Маскве, аднак пладтрымлівае цесныя стасункі з землякамі. Колькі гадоў назад Ядвіга Браніславаўна стала ініцыятарам дабрачыннай акцыі «Жыві крыніца, жыві!» і ўнесла немалы ўзнос на добраўпарадкаванне крыніцы ля былога млына ў Іўі. Зараз сюды прыходзяць многія местачкоўцы па гаючую ваду і проста адпачыць.

А цяпер некалькі слоў пра Ядвігу Юфераву. Яна вядомая ў Расіі і краінах СНД журналістка. Доўгі час працавала ў «Комсомольской правде» і «Известиях», апошнім часам яе творчая праца звязана з не менш папулярнай газетай «Труд».

У беларускай дыяспары Масквы ёсць падставы ганарыцца журналіскай, як і яе землякам на Іўеўшчыне.

Алесь ЖАРСКІ.

ЗАХАВАЙ ТРАДЫЦЫЮ

ЮР'Е

Дзе наша Юр'е хадзіла,
Там наша жыта урадзіла,
Дзе наша Юр'е юравала,
Там наша жыта красавала.

Гэта свята хрысціяне адзначаюць цікава, весела, асабліва ў вёсках. У шматлікіх народаў Еўропы святы Юрый лічыцца заступнікам хатніх і дзікіх жывёл і звароў, ахоўнікам палёў. Гэта яшчэ свята пастухоў, бо на Юр'е ўпершыню пасля зімы выганялі на пашу кароў.

Перад тым, як карова пойдзе са двара, гаспадыня абівала яе галінкамі асвячонай вярбы, каб летам не садзіліся авадзі. Моладзь і лажылыя жанчыны ішлі за статкам за вёску, на ўскрай азімага поля. Брапі з сабой ежу, загадаў плякі каравай хлеба. Адламаўшы ад яго кавалачкі, закопвалі на чатырох вузлах поля, астатняе крышылі па полю — падкормлівалі зямлю пасля доўгай зімы. Спяваючы, вадзілі карагоды:

О то ж карагод, о то ж вялікі!
Зарадзі, Божа, жыта
Дый на новае лета.
Дзе карагод ходзіць,
Там жыта родзіць,
А дзе не бывае,
То там палыгае.

Абыходжычы поле і пашу, жартавалі, гаварылі прымаўкі: «На годзе ёсць два Юр'і, ды абодва дурні! У вясну — галодны, а ўвосень — халодны», «Як дождж на Юр'е, то будзе хлеб і ў дурня», «Юр'ева раса — не трэба камям аўса», «Дай Бог, каб у зверна не разамкнуліся зубы каля нашай скаціны». Пастушкі тут жа на полі падзілі свае гульні. У павяр'і беларусаў лічыцца, што Юр'е мае магічнае ўздзеянне на зямлю, прыроду і працу на гэтай зямлі.

Пасля заканчэння абраду людзі вярталіся ў вёску, весела спяваючы. Заходзілі ў той двор, адкуль гаспадары не хадзілі юраваць, і тым мусілі адкупляцца пачастункамі. Капі ж пастухі прыганялі кароў, іх паважліва сустракалі і дзякавалі ім.

Юр'е — першае вясновае свята хлебараба. Юрыю даручалася «адамкнуць зямліцу, выпусціць расіцу». Зразумела, чаму ў святочнай культуры беларусаў ён называецца «першым святкам».

Падрыхтаваў Мікола КОТАЎ.

Малюнак Вячаслава ІГНАЦЕНКІ.

На Беларусі падпісання можа кожны! Індэкс 63854, кошт на 1 месяц — 595 рублёў, на III квартал — 1 785 рублёў.

Рэдакцыя «ГР» адкрыла ўласны валютны бягучы рахунак 3015107098020 у ААТ «Белнешэканомбанк», Мінскае аддзяленне 2, код 153001215. Будзем разам!

«ГР» уваходзіць у падпісныя каталогі Расіі, Украіны, Літвы, Казахстана, Таджыкістана, Кыргызстана, Малдовы.

ФОТАХРОНІКА БелТА

Алена ДАДОНАВА (на здымку) — даярка гаспадаркі імя Чырвонай Арміі Віцебскага раёна. Яна надойвае ад каровы ў тры-чатыры разы мапак больш, чым яе сяброўкі.

КЛАПОЦІЦА ДЗЯРЖАВА

У пасёлку Кастрычніцкі Віцебскага раёна адкрыўся дзіцячы раённы сацыяльны прытулак. Яго выхаванцамі сталі 13 хлопчыкаў і дзяўчынак, таты і мамы якіх пазбаўлены бацькоўскіх правоў. Тут для дзяцей створаны ўсе бытавыя ўмовы для нармальнага жыцця.

НА ЗДЫМКАХ: выхаванцы Віцебскага раённага прытулку; "Дзе ж мая мама?"

Энтузіястамі шкоўскага ваенна-патрыятычнага клуба "Пошук" знойдзены і падняты на паверхню савецкі танк "БТ-7".

У час Вялікай Айчыннай вайны ў цяжкіх баях машына, відаць, вырываючыся з акружэння, правалілася ў багну, дзе праляжала больш за паўстагоддзя. Зараз танк практычна поўнаасцо адноўлены і з'яўляецца адным з самых старых, дзеючых экзэмпляраў у свеце.

НА ЗДЫМКАХ: кіраўнік пошукава-пад'ёмнай групы шкоўскага ваенна-патрыятычнага клуба "Пошук" Ігар МАЦЮК дэманструе ключ запальвання, які захаван у танку; адноўлены танк "БТ-7".

ЗВАРОТНАЯ СУВ'ЯЗЬ: РАСІЯ

— Пачатак на 1-й стар. —

сумесная работа сібірскіх і беларускіх вучоных па навукова-даследчых праектах "Беларусы ў Сібіры XVII—XX ст.ст." і "Беларускі фальклор Сібіры і Далёкага Усходу", якія ажыццяўляюцца ў рамках нагаднення аб навуковым супрацоўніцтве Сібірскага аддзялення РАН і Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі.

Удзельнікі ўрачыстага адкрыцця Новасібірскага цэнтра беларускай культуры атрымалі віншаванне з Беларусі.

Паважаныя сябры!

У дзень адкрыцця першага ў Расійскай Федэрацыі Беларускага культурнага цэнтра як дзяржаўнай установы культуры прыміце віншаванні, а таксама словы ўдзячнасці за ваш уклад у справу захавання і развіцця нацыянальнай культуры.

Сібірскія прасторы давалі

прытулак многім беларусам на працягу мінулых стагоддзяў. Але за доўгія гады яны змаглі захаваць павагу да духоўнай спадчыны, зберагчы набыткі традыцыйнай беларускай культуры. Прадстаўнікі беларускага народа ўнеслі свой уклад у культурнае, навуковае і гаспадарчае развіццё Новасібірска і Новасібірскай вобласці. Сярод іх вядомыя далёка за межамі Расіі і Беларусі акадэмікі Расійскай акадэміі навук геолог А. Трафімук, хімік В. Капцюг і многія іншыя, якія сёння працуюць у школах, універсітэтах, тэатрах, заводах, дзяржаўных установах на неабсяжных абшарах Сібіры.

Сімвалічна і заканамерна, што Беларускі культурны цэнтр адкрываецца ў Новасібірску. Адсюль пачаўся сучасны беларускі нацыянальна-культурны рух у Сібіры. Несумненна, новы цэнтр будзе працягваць тую вялікую плённую працу, якую распачалі беларусы на чале з М. Сулкоўскім, У. Драздоўым, А. Мітэрам, У. Галузам у таварыс-

тве "Беларусы Сібіры" і Нацыянальна-культурнай аўтаноміі Новасібірска.

Спадзяёмся, што цэнтр стане не толькі сапраўдным творчым асяродкам беларускага жыцця, але таксама будзе мацаваць міжнацыянальныя адносіны ў рэгіёне, садзейнічаць паглыбленню інтэграцыйных працэсаў Саюза Беларусі і Расіі.

Асобую і глыбокую ўдзячнасць выказваем адміністрацыі Новасібірскай вобласці за падтрымку ініцыятыў беларусаў. Дзяржаўны камітэт па справах рэлігій і нацыянальнасцей Рэспублікі Беларусь таксама будзе аказваць дапамогу ў дзейнасці цэнтра.

Прыміце, дарагія суайчыннікі і шануюныя сібіракі, самыя шчырыя пажаданні творчага натхнення і здзяйснення вашых узнёслых задум.

Аляксандр БІЛЫК, старшыня Дзяржаўнага камітэта па справах рэлігій і нацыянальнасцей Беларусі.

СИТУАЦЫЯ

Падставай для гэтага артыкула стаў выпадак, ужо "азучаны" беларускай спартыўнай прэсай: пасля заканчэння Алімпіяды ў Сідні каманда, якая заваявала ў групавых выступленнях на мастацкай гімнастыцы сярэбраны медаль, у поўным складзе вырашыла пакінуць спорт.

Здавалася б, што тут асаблівага — гэта ж асабістая справа кожнага, прымусяць нельга нікога. Але высветліць прычыны такога рашэння 16—18-гадовых дзяўчат неабходна. Кожныя Алімпійскія гульні адыходзяць у гісторыю, але на ўроках гэтай гісторыі мы павінны вучыцца, каб не пажынаць потым горкія плады мінулых памылак.

ЯКІМ БЫВАЕ ШЛЯХ НА АЛІМП...

Справа ў тым, што "алімпіёнкі", гэта значыць, пераможцы і прызёры Алімпійскіх гульняў атрымліваюць сваё права назаўсёды. Адсюль і найвышэйшая цана гэтых званняў сярод тых, хто спаборнічае, і гатоўнасць прайсці гэты шлях, нягледзячы ні на якія цяжкасці. Сучасная псіхалогія вызначыла новае паняцце "чалавек спартыўны", іншымі словамі, той, хто гатовы аддаць літаральна ўсё для атрымання запаветных паўраў. Адным з яго яркіх прадстаўнікоў можна назваць нашу цудоўную лёгкаатлетку Эліну Звераву, якая ішла да звання алімпійскай чэмпіёнкі 20(!) гадоў — праз перамогі і паражэнні, праз дзве найцяжэйшыя траўмы пазваночніка, праз горкія крыўды на спартыўных функцыянераў. Але не здавалася і дабілася свайго.

Камандзе "грацый" пашанцавала на многа больш. Дадзім слова аднаму з "кавалёў" алімпійскага серабра — гапоўнаму трэнеру зборнай Ірыне ЛЯПАРСКОЙ:

— Для мяне сапраўды залатою была каманда, якую мы прывезлі ў японскую Осаку. Там жа вырашаўся лёс усяго чатырохгадовага цыкла, там заваяваліся алімпійскія ліцэнзіі для краіны. І

ЗОРКАВАЯ

дзяўчаты здзейснілі подзвіг, асабліва Насця Зварыка, якая выступала з запаленнем лёгкіх (!). Спартсменка выступала, а мы малілі Бога, каб яна не рухнула ў час практыкавання. Насця нават не рыхтавалася да выхаду: у той час, калі трэба было размінацца, масажыст рабіў ёй спецыяльны масаж, каб яна маглі хоць неяк дыхаць. Дык вось — яны заваявалі ліцэнзіі, але хутка пасля таго з-за траўм пайшлі са спорту Насця Зварыка, Галя Малашэнка, пасля Севільі пакінула зборную Вольга Зайцава. На іх месцы прыйшлі юныя, зусім "неабкатаныя" Вольга Пужэвіч і Таня Ананька, якія літаральна за год сталі ў каманду. Усе ведаюць, што за год гэта зрабіць немагчыма. Але мы, і асабліва харограф Галіна Рыжанкова, прыклалі ўсе намаганні, каб схаваць хібы, ліквідаваць недахопы. І атрымаўся парадокс: першыя буйныя міжнародныя спаборніцтвы (а імі сталі Алімпійскія гульні ў Сідні) — і адразу медалі, хаця ў многіх вялікіх атлетаў гэта заканамерны вынік вялікай спартыўнай кар'еры.

І вось на галовы зусім яшчэ юных дзяўчат звальваецца слава і немалыя грошы: за заваяванне сярэбраных медалёў на Алімпіядзе беларускаму спартсмену вызначана ўзнагароджанне 30 тысяч долараў ЗША.

ШТО ТАКОЕ ПРАВЫ І АБАВ'ЯЗКІ!

З часоў маскоўскай Алімпіяды, калі прэзідэнтам Міжнароднага алімпійскага камітэта стаў Хуан-Антоніа Самаранч, грошы літаральна ракой пацяклі ў спорт вышэйшых дасягненняў. І гэта, бадай, нядрэнна, бо павялічылася папулярнасць і прыцягальнасць спорту для ўсёй моладзі свету, ды і не толькі для моладзі. І зараз ужо не здзіўляюць

шматмільённыя ганарары спартыўных зорак. Але лічбы сталі выпрабаваннем нават не столькі для новых алімпійскіх зорчак, колькі для іх бацькоў. І пачалося тое, што прымусяла мяне ўзяцца за перо: на трэнерскі калектыў паліліся патоки бруды з вуснаў многіх бацькоў, а ў сваіх чадаў яны старанна ўмацоўвалі думку пра іх геніяльнасць.

Прывяду цытату з "выступлення" маці Ані Глазковай: "Хто разбярэцца, чаму маю прыгажуню паставілі ў групавыя практыкаванні, а не ў асабістыя? Верагодна, іншыя давалі хабар трэнерам!" Прычым, гэта адно з самых, выбачайце, "бяскрыўдных" выказванняў маці наваўленай "зоркі". Больш таго, пасля вяртання дачкі з Сідні маці нават спрабавала кіраваць трэнеравым працэсам, заяўляючы: "Мая дачка такая таленавітая, што ёй дастаткова трэнеравання толькі раз у дзень!"

Да таго ж вартыя папроку і мае калегі, хто сваёй некампетэнтнасцю падліў масла ў полымя. У даным выпадку я маю на ўвазе карэспандэнта папулярнай беларускай спартыўнай газеты "Прэсбол" Ігара Аляхновіча, які, апублікаваўшы інтэрв'ю з Ганнай Глазковай, большую частку яго прысвяціў... расказу пра тое, як дзяўчат у Сідні важылі па тры разы на дзень, а Аня ў гэты час хавала прывезеныя маці сала і каўбасу. Але пры гэтым калега забываў, што калі б дзяўчынцы дазволілі жыць у такім рэжыме, як ёй хочацца, то інтэрв'ю браць проста не было б у каго: не стала б Глазкова ні сярэбраным прызёрам Алімпіяды, ні заслужаным майстрам спорту. Больш таго, Глазковай набрала ўжо 10—12 кілаграмаў і, магчыма, згубіла ўсялякую магчымасць вярнуцца ў мастацкую гімнастыку. Спорт заўсёды трываў на жалезнай дысцыпліне. А калі чытачы раптам падумаюць: "Бедныя дзеці!", то абавязак

МІНСК, ЗАХАРАВА, 28. ДОМ ДРУЖБЫ

СУСЕДЗІ ЗАРУЧАНЫ ДРУЖБАЙ

Беларускаму таварыству дружбы споўнілася 75. Пра свае сувязі з таварыствам нагадвае Алесь ЖАЛКОЎСКІ, лаўрэат журналісцкай прэміі імя Ежы Гедройца.

— Пра высакародную дзейнасць Беларускага таварыства дружбы ведаю амаль паўстагоддзя. А блізкія стасункі з грамадскай арганізацыяй пачалі складвацца ў 70-х гадах, калі мяне выбралі членам праўлення Лідскага аддзялення тагачаснага Таварыства савета-польскай дружбы. Неўзабаве я пазнаёміўся з некаторымі работнікамі Дома дружбы, што прыязджалі ў наш горад па службовых справах. Напрыклад, у сувязі з дзвюма пабыткамі на Лідчыне польскай грамадскай дзяячкі Марылі Путрамент, сястры пісьменніка Ежы Путраменты, якія ў перадаваены час жылі на лідскай зямлі. Будучы ў Мінску, зразумела, заходзіў у Дом дружбы і знаходзіў там прыветных людзей.

Больш цеснае і пёнае супрацоўніцтва ўсталявалася паміж мною і таварыствам, калі я ўзначаліў у Лідзе мясцовае аддзяленне таварыства «Беларусь — Польшча». Ад сталічных сяброў заўсёды атрымліваў слушныя парады. А ў кастрычніку 1992 года ўдзельнічаў у рабоце VI канферэнцыі Бе-

ларускага таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі. Да гэтага часу захоўваю мандат дэлегата. Добры ўспамін застаўся ад сяброўскай гутаркі за кубачкам кавы з Арсенам Ванікім, які запрасіў мяне і колькі яшчэ дэлегатаў з перыферыі абмяняцца думкамі перад афіцыйнай часткай сходу. Тады ж я меў радасць сустрэцца з Васіём Быкавым і мілым земляком з астрынскай старонкі Сяргеем Паўлюкевічам.

Дзякуючы грамадскай рабоце ў таварыстве, я меў нямаля незвычайных сустрэч з замежнымі гасцямі. Акрамя згаданай Марылі Путрамент, Лідчына прымала ў сябе дэлегацыі беластоцкіх пісьменнікаў і журналістаў. Прыемна, што ў іх складзе разам з палякамі былі і беларусы. За гонар і шчасце я палічыў прыняць у сваёй кватэры вядомых беларускіх пісьменнікаў з Падлясся Віктара Шведы і Сакрата Яновіча. Неаднаразова бываў у мяне званы публіцыст Белароччыны Міхась Хмялеўскі. Я, у сваю чаргу, у чэрвені 1989

года ў складзе дэлегацыі абласнога аддзялення таварыства наведваў Польшчу. Мяне, бібліятэкара са знакамітых Верцяпшак Ірыну Надзейку і актывістку з Гродна Таісу Сіліну вельмі кранулі сардэчныя спатканні з беларусамі і палякамі ў Беластоку, вёсках Рыбалы і Паўлы, на рацэ Нарэў. Такое ў памяці застаецца назаўжды.

У канцы 90-х гадоў ужо мінула стагоддзя Лідчыну двойчы наведваў варшаўскі літаратар Земавіт Фядэці. Тады адбылася прэзентацыя выдадзенай ім у польскай сталіцы кнігі беларускіх народных песень «Цёплыя вечары... ды калядныя ранкі». Нашы былі суайчыннік з юнацкіх гадоў захапляўся беларускім фальклорам і лічыць гэтыя песеннік своеасаблівым падарункам колішнім землякам. Падкрэсліў такую думку: сустрэчы з польскімі гасцямі раскрываюць нашы славянскія душы і робяць наша жыццё прыгажэйшым.

P.S. Са шкадаваннем прыходзіць адзначаць, што апошнім часам стасункі паміж краінамі-суседзямі на ніве культуры звыліся. Як і паміж таварыствамі дружбы ў рэгіянальным маштабе. А яны, калі гаварыць пра Гродзеншчыну, павінны стаць больш шырокімі.

ДЫПКУР'ЕР

ДЫПЛАМАТЫЧНЫЯ ПРАДСТАЎНІЦТВЫ БЕЛАРУСІ

Па стану на красавік 2001 года Рэспубліка Беларусь мае 49 замежных устаноў у 43 краінах свету, з іх пасольстваў — 41, Генеральных консульстваў — 6, Пастаянных прадстаўніцтваў — 2 (Нью-Йорк, Жэнева). Адкрыты таксама 9 аддзяленняў пасольства Рэспублікі Беларусь у Расійскай Федэрацыі: у Калінінградзе, Санкт-Пецярбургу, Краснадары, Цюмені, Мурманску, Новасібірску, Екацярынбургу, Уфе, Хабаравіцку; аддзяленне пасольства ў ФРГ у Боне. Акрамя гэтага, 16 Надзвычайных і Паўнамоцных Паслоў Рэспублікі Беларусь прызначаны і акрэдытаваны пасламі па сумяшчальніцтву ў 26 краінах свету. У 2001 годзе плануецца акрэдытацыя паслоў па сумяшчальніцтву яшчэ ў 12 дзяржавах.

У 2000 годзе адкрыты пасольствы ў Венгрыі, Іраку, Лівіі, Аб'яднаных Арабскіх Эміратах.

31 студзеня 2001 года пачало сваю працу аддзяленне пасольства Рэспублікі Беларусь у Расійскай Федэрацыі ў Хабаравіцку. У лютым 2001 года адкрыта Генеральнае консульства Рэспублікі Беларусь у Браціславе (Словацкая Рэспубліка). Завершаны працэдурны ўзгаднення пытання адкрыцця Генеральнага консульства Рэспублікі Беларусь у Стамбуле. Дасягнута згода ўрада Федэратыўнай Рэспублікі Бразіліі на адкрыццё Генеральнага консульства Рэспублікі Беларусь у Рыю-дэ-Жанейра з юрысдыкцыяй, якая ўключае ўсю тэрыторыю краіны.

ПРЕДСТАВІТЕЛЬСТВА ИНОСТРАННЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ

Порядок открытия и деятельности представительств иностранных организаций регулируется постановлением Совета Министров Республики Беларусь от 22 июля 1997 года № 929. В соответствии с указанным постановлением государственным органом, выдающим разрешение на открытие представительства, является Министерство иностранных дел.

По состоянию на 1 апреля 2001 года в Республике Беларусь осуществляют деятельность 1 023 представительства иностранных организаций из 51 страны мира. Наиболее широко представлены организации, зарегистрированные в таких странах, как Россия — 480, США — 87, ФРГ — 79, Великобритания — 37, Швейцария — 32, Латвия — 27, Чехия — 26, Польша — 23, Литва — 20, Австрия и Украина — по 19, Кипр — 18.

В 2000 году было открыто 521 представительство иностранных организаций (в 1999 го-

ду — 163 представительства), продлили срок деятельности своих представительств 95 организаций (в 1999 году — 77). Государственный сбор за открытие и продление срока деятельности представительств составил 698 тысяч долларов США. За 3 месяца текущего года было открыто 62 представительств иностранных организаций (в 2000-м — 44), продлили срок деятельности своих представительств 32 организации (в 2000-м — 23).

По состоянию на 01.04.2001 года министерством выдано 46 разрешений на открытие своих представительств иностранным некоммерческим и благотворительным компаниям и организациям (15 — из России, 14 — из США, 6 — из Германии, 5 — из Италии, 2 — из Польши, по одному из Израиля, Испании, Лихтенштейна и Украины).

Сферу деятельности и интересов представительств некоммерческих и благотворительных организаций и их головных организаций можно отнести к следующим основным направлениям: благотворительная деятельность, оказание гуманитарной помощи, оздоровление белорусских детей за рубежом, осуществление информационно-образовательных программ в экономической, политической и социальной сферах, образовательная деятельность.

Представительства коммерческих организаций оказывают содействие своим головным компаниям, осуществляющим деятельность в различных сферах, включая: торгово-посредническую, поставку и закупку оборудования, сырьевых товаров и материалов, лекарственных средств, медицинского оборудования, товаров народного потребления, оказание различного рода услуг (маркетинговых, транспортных, экспертных, образовательных и др.).

В Беларуси работают представительства таких крупных фирм с мировым именем, как: «Robert Bosch», «Voest-Alpine», «Juki», «Pharmacia & Upjohn», «Xerox», «Siemens», «BASF», «Bayer», «Motorola», «Wrigley», «Castrol», «Dina Dentamed», «Stimorol», «Merloni», «Philips», «Philip Morris», «Pfizer», «Procter & Gamble», «Moulinex», «Santoni», «Colgate Palmolive», «Coca-Cola», «3M», «ABB», «Alcatel», «Schering-Plough», «Volvo», «SKF», «Reufers», «International Paper Investment Corporation», «Альфа Лаваль», «Chadbourne and Parke», «Smithkline Beecham», «Roto Frank», «Roche Diagnostics», «Andreas Stihl», «Rehau», «Tetra Pak», «Lufthansa», «British American Tobacco», «IKEA», «Novartis», «Ericsson» и ряда других.

Прэс-служба МЗС.

ВАЙНА

журналіста нагадаць пра тое, што яны не дзеці, а прафесійныя спартсмены — гэта іх выбар.

Тое, што расказала заслужаны майстар спорту Глазкова — прыкмета поўнага непрафесіяналізму, а спадар Алехнович ёй у гэтым дапамог. Тады ўзняўся пытанне: чаму яна атрымлівае стыпендыю, прызначаную для прафесіянальных спартсменаў?

НІЧОГА САБЕ «КАЛЕКТЫВІЗМ»!

І яшчэ на тэму правоў і абавязкаў. Так, гэта права кожнага спартсмена — спыніць свае выступленні. Але абавязак кожнага трыпцінага чалавека — не аглядаць пры гэтым свае, мякка кажучы, не самыя лепшыя якасці. Магчыма, і не варта даваць парады, але як журналіст і чалавек, які прысвяціў спорту больш гадоў, чым пражыла на свеце не толькі Аня Глазкова, але і яе бацькі, першае, што я зрабіў бы, атрымліваючы немалыя грошы пасля Сіднея, гэта сказаць бы сваім сяброўкам па камандзе: «Дзяўчаты, давайце падтрымаем Насцю Зварыца — гэта ж яна адкрыла нам шлях на Алімпіяду!» Але гэтага не было, хаця менавіта Насця стала аўтарам дэвіза: «Адзін за ўсіх, і ўсе — за Беларусь!»

Зараз жа гэты дэвіз дзейнічае ў самай здэклівай форме: калі Таня Ананька вырашыла не прыняць рашэнне «усёй каманды» і прадоўжыць трэніроўкі, «сяброўкі» заявілі ёй: маўляў, або ты з намі, або мы табе аб'явім байкот! А бацька Таны з трывогай гаварыў, што дачка ў дэпрэсіі, плача і адмаўляецца ад ежы. Добры ж калектывізм! Ірыне Ільянкавай байкот аб'явілі за тое, што яна пачала працаваць трэнерам. Верагодна, некаторыя з алімпіек паверылі ў сваю выключнасць. І вось зараз мы пераходзім да аптымістычнай часткі. Зноў слова І. ЛЯПАРСКОЙ:

— Канешне, калі наважыліся «зоркі» пачалі скандальніць, ужо тады прыходзілі дзяўчаты з другога саставу і скардзіліся, што яны з імі ганарліва размаўляюць, пад-

колваюць. Але нам, на жаль, не хапала часу, каб надаць ім досыць увагі з-за таго бруды, які абрушыўся на нас. І слава Тацяне Нянашавай, якая ў перапынках паміж усімі гэтымі «разборкамі» з бацькамі, развітанямі, істэрыкамі і іншым умудрылася паціху трэніраваць, і мы павезлі другі састав на чарговы тур Гран-пры ў Ціе (Францыя). Гэта штогадовыя вельмі буйныя спаборніцтвы, у якіх Беларусь выступала яшчэ ў часы СССР. На іх пераможцамі былі Марына Лобач, Ларыса Лук'яненка, Вольга Гонтар, Таня Агрызка, Юля Раскіна... Дарэчы, у мінулым годзе наш алімпійскі склад на гэтым турніры быў шостым. А на гэты раз такія «зьяленыя» дзяўчаты, проста страх. Спраўды, як у песні п'яецца: «Яго слепила из того, что было...»

Наташа Аляксандрава, напрыклад, першы раз у жыцці ляцела на самалёце, для некаторых гэта быў першы міжнародны старт. Прычым мы гаварылі спартсменкам: «Нам падыдзе любы вынік — трэба проста людзям паказацца, праграму пракатаць, спадабацца».

І раптам пасля апрабавання да нас падыходзіць калегі з іншых краін і гавораць: «У вас усе дзяўчаты новыя, а яны самыя моцныя!» І гэта пры тым, што Расія выступала поўнацю

алімпійскім саставам, як і Грэцыя, і іншыя. Канешне, шкада, што ў дзяўчат проста не вытрымалі нервы, яны згубілі скакалку, а то былі б другімі ў мнагабор'і пасля Расіі, дзе выступалі асы мастацкай гімнастыкі. Але і так — другія ў булавах, трэція ў мнагабор'і, чацвёртыя са скакалкай і мячом. Апярэдзілі хвалёных грачанак, гаспадынь будучай Алімпіяды. Так што для першага старту гэта каманда зрабіла максімум, хаця, кажу шчыра, мы будзем яшчэ весці селекцыйную працу, мяняць склад, падбіраць іншых гімнастак. Але для нашага калектыву галоўным вынікам гэтага чарговага старту стала тое, што «парушальніцы спакою» — хутчэй, выключэнне, чым заканамернасць. Калі ёсць Нянашава, ёсць Ляпарская, Лагунова, Рыжанкова, Сцяпанова — значыць, усё астатняе будзе. Яны неверагодна працавітыя, і не меркантильныя, а гэта галоўнае.

Не сакрэт, што трапіць у зборную Беларусі сёння лягчэй, чым, скажам, у зборную Расіі. У РФ працуюць цудоўныя школы ў Астрахані, Краснадары, Пярмі і яшчэ... Плюс да ўсяго Расію «падніваюць» Узбекістан і Казахстан. А ў нас кожная дзяўчынка, што прыходзіць у мастацкую гімнастыку і мае да таго ж пэўныя задаткі, — на вагу золата. Можна быць, менавіта гэтым тлумачыцца тое, што мы прагледзелі ў сённяшніх скандальніцках тыя парасткі, якія потым вырастлі іх бацькі.

ВЫНІК (МОЖА БЫЦЬ)

Канешне, з часам мы ўсе будзем успамінаць гэтае здарэнне, як жахлівы сон. З часам загойцца раны, у тым ліку і душэўныя. Але час не абеліць тых, хто паставіў амбіцыі, грошы вышэй спартуных ідэалаў, вышэй за гонар краіны, якая дала ім магчымасць не толькі займацца спортам, але і выступаць на самых буйных спаборніцтвах планеты.

Юрый ВАЛОШЫН.

КІТАЙСКІХ СТУДЭНТАЎ СТАЛА БОЛЬШ

БелТА.

З таго часу, як у 1992 годзе ў Гомельскім дзяржаўным універсітэце з'явіліся першыя кітайскія студэнты, ВДУ Беларусі сталі карыстацца ў Кітаі папулярнасцю. Адукацыя, атрыманая ў нашай краіне, дае магчымасць паспяхова працаваць, працягваючы навучанне ў аспірантуры. Нядаўна ў пасольстве Кітая нават уведзена пасада сакратара па адукацыі, паколькі

колькасць студэнтаў з гэтай краіны ў Беларусь сёння складае больш за 2 000 чалавек.

Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол КНР у Беларусі У. СЯОЦЮ (на здымку) часта наведвае сваіх суграмадзян у нашых ВНУ. Больш за ўсё іх навучаецца ў Беларускай дзяржаўным універсітэце транспарту ў Гомелі.

ГАСЦЁЎНА

Юрый ПАЎЛАЎ: «ГЭТЫ ПОМНІК ВЫРАС З НАШЫХ СЭРЦАЎ»

Тыя, хто не быў у Мінску гадоў пяць-шэсць, са здзіўленнем убачаць, як змянілася сталіца Беларусі за гэты час. Прычым, побач са звычайнымі стандартнымі новабудовамі тут з'явіліся сапраўдныя архітэктурныя шэдэўры. З аўтарамі аднаго з іх Юрыем Паўлавым і яго жонкай Галінай мы гутарым у іх невялікай утульнай мінскай кватэры.

Ю. П. — Мастацкую адукацыю мы атрымалі на Украіне, у Харкаве і Днепрапятроўску, там жа прыйшлі і першыя поспехі, «паспяванне» скульптара, і там жа пачаўся наш шлях на другую радзіму, на Беларусь. У 1989 годзе мы адкрывалі ў Днепрапятроўску адзін з першых у СССР помнікаў воінам-афганцам, і на гэту ўрачыстасць прыехалі дэлегацыя амаль з усіх былых саюзных рэспублік. Беларускую ўзначальвала старшыня Усеаюзнага камітэта салдацкіх маці Іна Галаўнёва. Яна і папрасіла нас дапамагчы зрабіць падобны помнік у Беларусі, прыняўшы ўдзел у конкурсе на лепшы праект.

Мы адразу ж... адмовіліся. Стомленасць пасля скончанай цяжкай работы, перажыванні і патрачання душэўных сіл... Нам здавалася, што зноў акупацыя ў гэтую складаную тэму проста немагчыма. Але, аказваецца, мы дрэнна ведалі Іну Сяргееўну. Яна дасылала лісты, прывязджала сама, тэлефанавала. Шчыра кажучы, проста вывалакла нас у Мінск. А прыехаўшы, мы зацікавіліся горадам, магчымаасцю развіцця тэмы, якой аддалі столькі гадоў, заразіліся энтузіязмам Галаўнёвай. Калі б

ведалі, якую ношу на сябе ўзвалілі...

Сама канцэпцыя помніка і выбранне месца знаходжаня выклікалі неаднолькавую рэакцыю ў беларускіх мастакоў і краязнаўцаў — ён жа станаўіцца кампазіцыйным цэнтрам гістарычнай часткі горада, а гэта прыцягвала ўвагу не толькі культурнай грамадскасці, але і кіраўніцтва горада і краіны. Пачаліся шматлікія ўзгадненні. Тым часам аўтары праекта асталіся ў звычайным будаўнічым вагончыку на колах побач з месцам будучага помніка: жыццё ж у Мінску ў іх не было. Але яны на гэта не звярталі ўвагі: ішла напружаная творчая праца.

Г. П. — Зараз паліцы кніжных магазінаў застаўлены любой літаратурай па любому пытанню любога часу. А калі мы пачыналі працаваць, нам была даступная толькі інфармацыя па Беларусі савецкага перыяду. Шмат часу праводзілі ў музеях, бібліятэках, пераадольваючы неспрыманне пэўнага кола ўплывовых людзей. Шчыра кажучы, узніклі думкі: «Ці не кінуць усё і вярнуцца ў Днепрапятроўск, дзе ў нас тады

былі і ўмовы, і нармальнае чапавеччае існаванне». Але з дапамогай цудоўных людзей, з якімі мы знаёміліся (а іх было ўсё ж намога больш, чым нядобразычліўцаў), праца ўжо кіпела.

І што цікава: чым больш мы знаёміліся з гісторыяй Беларусі, з яе трагічнымі старонкамі і народнымі звычаямі, пранікаліся бясконцай дабронай вяскоўцаў, тым больш адчувалі адказнасць, што пажылася на творчую групу. Як умасціць у адным помніку адданасць хлопцаў сваёй краіне і боль маці, чые дзеці сталі ахвярамі гэтай адданасці? Як адлюстраваць шматгадовыя традыцыі, рэлігійныя адносіны беларусаў? Але, як гаворыцца, вочы баяцца, а рукі робяць: вось ужо падняліся сцены капліцы, у аснову якой пакладзены раннехрысціянскі храм, пабудаваны ў XII стагоддзі Ефрасінняй Полацкай — заступніцай беларускага народа, васьміакружылі яе гіганцкія постаці маці ўсіх часоў, якія вечна чакаюць сваіх сыноў з усіх войнаў — сярод іх і «афганскія» маці...

Гэта стала нашым жыццём, і мы стараліся быць у гармоніі з будучым помнікам: змаглі зберагчы адзіную на востраве бярозку, не згубілі ніводнага куста, лясчылі хворых і скалечаных качак і чаек, кармілі прыблудных сабак. Атмасфера добра ўжо пачала выходзіць ад гэтага месца.

І вось капліца закончана. Уваходы ў яе закрыты каванымі кратамі, у малюнак якіх уключаны элементы беларускай геральдыкі, а ўнутры, у аб'ёмах, утвораных жаночымі постацямі, — чатыры алтары, кожны са сваёй тэматычнай іконай: «Не рыдай па мне маці», «Ефрасіння Полацкая — алякунка беларускага народа», «Маці Святая Беларусь» і «Малітва святых за Беларусь». Пад кожнай іконай устаноўлены вялікі бронзавы падсвечнік, а па ўсіх алтарных сценах размешчаны таблічкі з імёнамі загінуўшых беларускіх воінаў. Каля кожнай таблічкі замацавана маленькая лампадка. Унутраныя сцены

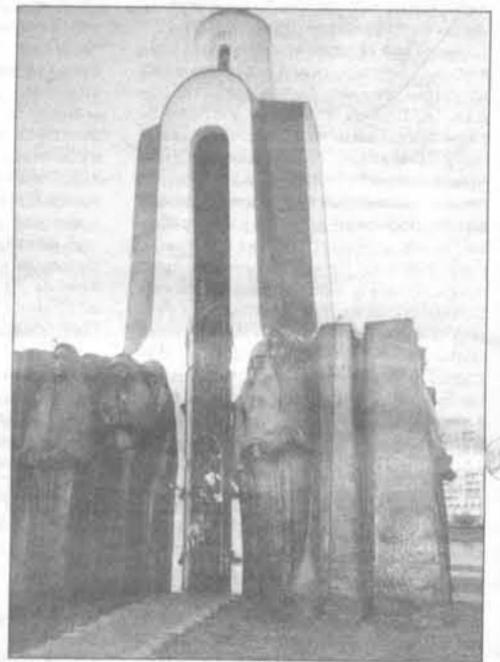
капліцы і купалы распісаны васковымі фарбамі ў тэхніцы энкаўстыкі. Там тэма Афганістана трактуюцца як працяг вечнай тэмы вайны. Паколькі, па хрысціянскім павер'і воіны, што загінулі на полі бітвы, трапляюць у рай, то ў кампазіцыі на фоне біблейскіх сюжэтаў сярод постацей загінуўшых «афганцаў» сустракаюцца і выявы воінаў мінулых часоў.

У цэнтры капліцы знаходзіцца Святое месца — сюды маці апусцілі зямлю, прывезеную з магіл сваіх сыноў, а таксама капсулу з зямлёй Афганістана, дзе загінулі воіны. Да гэтай зямлі апушчаны званы памяці па іх душах, а гукі званоў, як галасы іх сэрцаў, ляцяць па струнах нерваў высока пад купал... у неба...

Крыху ў баку ад капліцы ўстаноўлена кампазіцыя «Анёл, які плача» — у памяць тых воінаў, што памерлі пасля вайны ад фізічных і душэўных ран, а анёлахоўнік не змог зберагчы жыццё хлопцаў. І вака на тым камені, дзе ён стаіць, як слёзы па скалечаных вайной лёсах.

Ю. П. — Калі 3 жніўня 1996 года пры вялікім натоўпе людзей адкрывалі «Востраў слёз», я сказаў усім: «Гэты помнік вырас з нашых сэрцаў, што будавалі мы яго з любоўю і спачуваннем да вашага болю». І самай высокай узнагародай тады сталі словы Мітрапаліта Мінскага і Слуцкага Філарэта, які асвячаў помнік: «Гэта моцкі паміж бездухоўнасцю і духоўнасцю».

А калі адшумелі святкаванні і мы ўбачылі, як добра ўпісаўся «Востраў» у агульную карціну горада, вырашылі, што гадоўная справа ўжо зроблена, можна вяртацца... Але ж куды! За час працы мы не проста парадзілі з Мінскам — мы прараслі ў яго, як карані раслін у добрую глебу.

А ці магчыма вырваць расліну з караннем?

І яны засталіся — пара немалых, але вельмі таленавітых людзей, якія завяршылі тут, можа быць, галоўную ў сваім жыцці справу. А зрэшты, чаму завяршылі? Ужо з'явіліся іх новыя скульптурныя кампазіцыі ў Мінску і Магілёве, ёсць многа задум. А на «Востраў смутку» (такая зараз яго афіцыйная назва) зачасцілі... вяселлі. І маладыя нявесты ў беласнежных сукенках прыпыняюцца каля капліцы і ў думках моляць лёс, каб іх дзеці не ведалі нічога падобнага, каб войны і смерці заставаліся толькі ў памяці, толькі ў бронзе і струнах, што ідуць у неба.

Алесь КОЛА.

НА ЗДЫМКАХ: Юрый і Галіна ПАЎЛАВЫ; фрагменты кампазіцыі на «Востраве смутку».

ДЭБЮТ

ПАДАРОЖЖА Ў МІЖПЛАНЕТНУЮ ПРАСТОРУ

Новае тысячагоддзе для маладога мастака Дзмітрыя Лазарэні пачалося незвычайна ўдала: у Оршы адбылася яго першая асабістая выстава, на якой было прадстаўлена больш за 30 работ.

Дзіма жыве ў пасёлку Балбасавы Аршанскага раёна. Аднапаяльцоўцы даўно знаёмыя з творчасцю юнака, летас ім зацікавіліся аршанцы, а ў маі Дзмітрыя запрасілі на выставу ў Магілёў.

— Дзіма, раскажы, калі ласка, крыху пра сябе, з чаго пачыналася творчасць?

— У свае 22 гады мне давалося не адзін раз перажываць страту: спачатку бацькі, пазней лепшага сябра. Мабыць, гэта на мяне наваляла нейкія думкі, прымусіла па-іншаму зірнуць на свет. Яшчэ ў школе я граў у музычнай групе, пісаў вершы і музыку. Але вось колькі год таму да мяне прыйшло маляванне. Спачатку толькі спрабаваў, не ўспрымаў свае малюнкі ўсур'ез. Пазней зразумеў, што гэта — мае.

— У якім стылі выкананы творы?

— Я малюю, як мне падказвае інтуіцыя, не прытрымліваючыся нейкіх пэўных правіл, таму стыль вызначыць вельмі складана. Хутэй за ўсё — гэта мае касмічныя фантазіі.

— Першая асабістая выстава дазволіла адчуць сябе патрэбным?

— Перад тым як аднесці свае карціны ў музей культуры і гісторыі горада Оршы (там праходзіла выстава), я ездзіў у Магілёў, сустракаўся з тамашнімі мастакамі. Юрый Несцярук, былы старшыня Саюза мастакоў у горадзе Магілёве, добра успрыняў мае работы, запрасіў удзельнічаць у абласной выставе. Да таго ж вядомы абстракцыяніст з Оршы Анатоль Марышаў таксама зацікавіўся маёй асобай. Я зразумеў, што мая творчасць нечага каштуе, і накіраваўся ў музей.

Выстава — першая вялікая ўвага да маёй творчасці. Зацікавіліся тэлебачанне, газеты. Наведвальнікі музея пакінулі цэлы шэраг запісаў сваіх

уражанняў. Прыемна адчуваць, што працуеш не толькі для сябе.

— Пра што твае карціны?

— Думаю, лепшым адказам будзе словы аднаго з наведвальнікаў выставы: «Я спачатку нічога не зразумеў у вашых карцінах, але прыгледзеўся і нібы трапіў на экскурсію ў міжпланетную прастору...» Назвы маіх твораў гавораць самі за сябе: «Зорная кветка», «Шлях да новых сусветаў», «Міжпланетная дзірка».

— Што, на твой погляд, галоўнае ў творчасці?

— Мне яшчэ вельмі складана даць адказ на гэтае пытанне. Але, на маю думку, гэта каханне. Як і кожнаму чалавеку, яно нясе мастаку натхненне, надзею. І яшчэ, мабыць, прызнанне. Так цяжка нешта ствараць, калі ведаеш, што гэтым нічога не зацікавіцца.

Хочацца спадзявацца, што на майскай выставе магіляўчане сустрагнуць Дзмітрыя гэтак жа ветліва, як і аршанцы.

Таццяна ГУЛЯВА.

ПАСЛЯСЛОЎЕ

УКРАЇНСКАЯ ВЫШЫЎКА НА БЕЛАРУСІ
THE UKRAINIAN EMBROIDERY IN BELARUS

Такога характава я не бачыў даўно: дакладныя, вывераныя якамі ўзоры, адточаная тэхніка выканання, адмысловыя спалучэнні колераў. Так мне адкрылася ў снежні 1997 года першая рэспубліканская выстава «Украінская вышыўка» ў выставачным цэнтры на вуліцы Кастрычніцкай, 5 у Мінску.

Сарочкі-вышыўанкі, ручнікі, сурвэткі і нават карціны — 120 работ прадставіла Беларуская асацыяцыя украінцаў «Ватра». Большасць майстрых нарадзіліся

на Украіне, а частка лічыць радзімай Беларусь. Таму спалучэнне украінскіх і беларускіх традыцый надавала выставе асаблівы каларыт, адчуванне аднасці нашых народаў.

Мімаволі ўзнікала шкадаванне: вось закончыцца месяц, што дадзены для правядзення выставы, разбяруць майстрыхі свае творы, і калі ўжо можна будзе пабачыць такі цудоўны альбом той выставы «Украінская вышыўка на Беларусі».

Віншаванне вам, спадарыня Галіна Калюжная, энтузіяст і кіраўнік той выставы! Ваша праца не знікла дарэмна. Напісанае застаецца.

Альбом выйшаў у свет у 2001 годзе пры дапамозе Міністэрства культуры і Камітэта па справах рэлігій і нацыянальнасцей Рэспублікі Беларусь невялікім накладам — 300 асобнікаў. Але гэта сведчанне, што добрыя справы забытымі не застаюцца.

Віктар МАЦЮШЭНКА.

ХРЫСЦІЯНСКАЯ СТАРОНКА «ЖЫЦЦЁ І ВЕРА»

«СІНДЭСМАС» — СУСВЕТНАЕ БРАЦТВА

Ідэя стварэння ўсеправаслаўнай маладзёжнай арганізацыі зародзілася ў 1949 годзе, яе аўтарамі былі выдатныя царкоўныя дзеячы, у той час яшчэ маладыя людзі — айцец Аляксандр Шмеман, Павел Еўдакімаў, Кірыл Ельчанінаў, Нікас Нісіюціс, Леан Зандэр, Джон Ляпас і некаторыя іншыя.

Неабходнасць аб'яднання праваслаўнай маладзі ўсіх памесных праваслаўных царкваў узнікла ў сувязі з нарастаючым адчужэннем сярод праваслаўных веруючых у розных краінах і кантынентах.

Ідэя рэалізавалася ў 1952 годзе, калі была напісана першая канстытуцыя арганізацыі, названай духоўным тэрмінам «Сіндэсмас» (Эф. 4:3, «саюз свету»). Першая генеральная асамблея «Сіндэсмаса» адбылася ў красавіку 1953 года ў Францыі, першымі сакратарамі былі айцы Іаан Меендорф і Марка Маркавіч.

У ліпені 1999 года ў Фінляндыі адбылася ўжо 16-я генеральная асамблея «Сіндэсмаса». Зараз арганізацыя аб'ядноўвае 116 рухаў праваслаўнай маладзі і багаспоўскіх школ з 41 краіны.

У сярэдзіне лютага 1993 года адбылася першая сустрэча праваслаўных брацтваў і праваслаўнай маладзі, на якой прысутнічалі прадстаўнікі Магілёўскай, Гомельскай, Полацкай, Тураўскай, Навагрудскай епархій БПЦ і Смаленскай епархіі РПЦ. Перад прадстаўнікамі брацтваў і маладзі выступілі Мітрапаліт Мінскі і Слуцкі Філарэт, протаіерэй Георгій Латушка, протапрасвіцер Віталь Баравой. Удзельнікі сустрэчы скарпілі і прынялі «Зварот да праваслаўнай маладзі Беларусі», выказалі падтрымку ініцыятывы «Сіндэсмаса» аб штогадовым правядзенні Сусветнага дня праваслаўнай маладзі на святкаванні Гасподняга, прынялі рашэнне аб утварэнні Рады брацтваў БПЦ — каардынуючага органа праваслаўных брацтваў Беларусі.

Актыўную дзейнасць Рада брацтваў БПЦ вяла да 1998 года, у перыяд з 1993 па 1998 год адказным сакратаром Рады быў Аляксандр Ляскоў, член Беларускага праваслаўнага брацтва Святых Віленскіх Мучанікаў.

Штогод у Мінску на Стрэчанне праводзяцца з'езды праваслаўнай маладзі Беларусі, прысвечаныя Сусветнаму дню праваслаўнай маладзі. Гэтыя з'езды даюць магчымасць актыўным прадстаўнікам маладзёжнага руху БПЦ пазнаёміцца, абмяняцца карыснай інфармацыяй, абмеркаваць надзённыя праблемы. На жаль, узнікаюць цяжкасці з планаваннем і ажыццяўленнем сумесных міжэпархіяльных праектаў, маладзёжна дзейнасць абмяжоўваецца аднаразовымі ініцыятывамі і кантактамі паміж асобнымі брацтвамі і духоўнымі навучальнымі ўстановамі БПЦ.

Сёлета па благаславенню Мітрапаліта Мінскага і Слуцкага Філарэта ў дзень свята Стрэчання Гасподняга ў прыходскім доме храма ў імя іконы Божай Маці «Усіх Тужлівых Радасць» у Мінску адбылося святкаванне Сусветнага дня праваслаўнай маладзі, заснаванага Сусветным брацтвам праваслаўнай маладзі «Сіндэсмас», у форме з'езда-семінара на тэму «Маладзь і Царква». У семінары прынялі ўдзел прадстаўнікі аб'яднанняў праваслаўнай маладзі з Мінскай, Гродзенскай, Віцебскай, Тураўскай, Полацкай епархій БПЦ.

Прадстаяцель БПЦ Мітрапаліт Мінскі і Слуцкі Філарэт звярнуўся да маладзі з прывітальнымі словамі. Да сходу звярнуліся таксама прадстаўнікі ЮНЕСКА, якія наведалі Беларусь з афіцыйным прадстаўнічым візітам. Наталля Кулькова (Свята-Ціханаўскі багаспоўскі інстытут, Масква), віцэ-прэзідэнт «Сіндэсмаса», распавяла пра поспехі і цяжкасці дзейнасці арганізацыі, пра новыя праекты і планы маладзёжных сустрэч на лета і восень бягучага года.

Пасля святачнай літургіі ў Свята-Ефрасіннеўскай царкве перад прысутнымі выступілі былы генеральны сакратар «Сіндэсмаса» Уладзімір Місіюк (Беласток, Польшча) з паведамленнем пра вопыт маладзёжнай працы ў Польскай праваслаўнай царкве і канцэпцыю маладзёжнай дзейнасці Сусветнага брацтва праваслаўнай маладзі «Сіндэсмас».

Пасля адбылося абмеркаванне даклада і праца ў групах для высвятлення патрэб і выпрацоўкі рэкамендацый па развіццю маладзёжнай працы ў БПЦ. У выніку дыскусіі ўдзельнікамі семінара была выказана зацікаўленасць і намер працаваць сумесна, сфармуляваны адпаведныя рэкамендацыі і практычныя заданні.

Маладыя вернікі БПЦ таксама выказалі разуменне таго, што маладзь не з'яўляецца праблемай Царквы, наадварот — яе дзейным рэсурсам; маладзь, як і іншыя члены Царквы, можа і павінна браць адказнасць за лёс Царквы, але гэта адказнасць павінна грунтавацца на глыбокім веданні гістарычнага вопыту і багаспоўскай спадчыны.

Вольга АЛЕЙНИК, прадстаўніца Цэнтральна-Еўрапейскага рэгіёна «Сіндэсмаса».

Шматлюдна было ў гэтую святочную раніцу ў праваслаўных і каталіцкіх храмах Мінска. Ад ранку на Велікодную ютрань спяшаліся людзі, каб прыняць удзел у самым урачыстым хрысціянскім свяце. Кожны сэрцам успрымаў словы: «Уваскрэсенне тваё, Хрысце Спасе, Анёлы спяваюць на нябёсах: і нас на зямлі спадобі чыстым сэрцам Табе славіць!».

І вакол храмаў стаяць людзі, якія

прывеслі сюды велікодныя кулічы і яйкі, каб асвяціць іх. І гучыць як гімн жыццю: «Хрыстос уваскрэсе!»

Фота Яўгена КАЗЮЛІ.

НАПЯРЭДАДНІ

У ДРУЦКУ АДНАЎЛЯЕЦЦА ПЕРША НА БЕЛАРУСКІХ ЗЕМЛЯХ ПРАВАСЛАЎНАЯ ЦАРКВА.

Адной з асноўных падзей з нагоды тысячагадовага юбілею Друцка (Талчынскі раён), які будзе святкавацца 15-ым, стане адкрыццё навава пабудаванай царквы Святой Багародзіцы, якую беларускія археолагі называюць першым праваслаўным храмам на Беларускіх землях.

Будаўніцтва гэтага аб'екта знаходзіцца пад асобай увагай рэспубліканскага аргкамітэта па святкаванні тысячагадовага юбілею Друцка. Першае ўпамінанне пра гэты храм зной-

дзена ў вядомым помніку беларускага пісьменства XIV стагоддзя — Друцкім Евангеллі, якое цяпер знаходзіцца ў Новасібірскім аддзяленні Акадэміі навук Расіі. 1001 год лічыцца і датай заснавання цэнтра Друцкага княства. Царква Святой Багародзіцы, як і Друцкае княства, былі разбураны і перасталі існаваць у XVI стагоддзі ў выніку міжусобных войнаў.

Зараз Друцк — цэнтральная сядзіба калгаса, дзе пражывае каля 300 чалавек.

Алена РУДЗЬ.

ЖЫЦЦЁВЫЯ СЮЖЭТЫ

У «МІХНОВЕ» ЖЫВУЦЬ ПА ЗАПАВЕДЗЯХ ХРЫСТА

Без малага 80 гадоў існуе ў Літве дзіўная рэлігійна-працоўная абшчына «Міхнова». Яна размяшчаецца ў маляўнічых мясцінах на беразе ракі Мерачанкі, на ўрадлівых землях Шальчынкіскага раёна. Тут жывуць і працуюць людзі праваслаўнай веры — у асноўным рускія і беларусы.

Зараз абшчына аб'ядноўвае больш за 60 чалавек. Гэта людзі рознага ўзросту: і маладзь, і сямейныя, і адзінкі. У абшчыне моцная гаспадарка, дастаткова ворнай зямлі, ёсць лугі, лясок, уся неабходная сельскагаспадарчая тэхніка. Дзень пачынаецца з малітвы і ёю ж заканчваецца. Як усе праваслаўныя, міхноўцы прытрымліваюцца пастой, але не прапаведуюць вегетарыянства. Яны не кураць, не п'юць,

не гавораць брыдкіх слоў. Тут самая вялікая радасць — чалавечыя зносіны, праца — свабодная, без прымусу. І, канешне ж, малітва, зносіны з Богам.

Стаць членам абшчыны можа кожны веруючы праваслаўны, які жыве па заповедзях Хрыста. Можна пасяліцца ў Міхнове на ўвесь свой доўгі век, але можна далучыцца да свету абшчыны, калі час ад часу прыязджаць туды. Так паступаюць многія жыхары Беларусі, і адзін з іх — кандыдат тэхнічных навук, выкладчык Беларускай політэхнічнай акадэміі Анатоль ТРУШКЕВІЧ. Ужо больш за чвэрць стагоддзя ён наведвае па некалькі разоў у год гэтае дзіўнае месца.

стварыць розныя рэлігійныя абшчыны ў Сібіры, Карэіі, Венесуэле, Аўстраліі... Многія светлыя розумы спрабавалі ажыццявіць гэтую мару, стварыць свой свет-азіс, але свет вялікі перашкаджаў гэтаму. Ужо адно тое, што праваслаўная абшчына «Міхнова» існуе амаль 80 гадоў, нагледжаны на ўсе сацыяльныя буры, якія пранесліся па гэтай зямлі, усяляе надзею.

Таццяна ХРАПІНА.

НА ЗДЫМКАХ: нядаўні настаяцель храма айцец Канстанцін, які аддаў духоўнаму служэнню ў праваслаўнай абшчыне 55 гадоў жыцця; храм на тэрыторыі абшчыны «Міхнова».

хала я расказ Анатоля Іванавіча пра тое, як стваралася рэлігійна-працоўная абшчына... Некалі ў мястэчку Міхнова размяшчаўся маёнтак, і вапдалі ім сёстры Анастасія, Варвара і Марыя Карэцкія. У 1922 годзе яны вырашылі адзіцца ад свецкага жыцця. Але куды? У манастыр? «Навошта ў манастыр? Можна і тут жыць строга па-хрысціянску, па евангельскіх заповедзях», — сказаў свяшчэннік іх хатняй царквы айцец Понцій Рупышаў. Ён і прапанаваў стварыць абшчыну.

У 1939 годзе памёр айцец Понцій, яшчэ праз год былі рэпрэсаваны і сасланы ў Казахстан сёстры Карэцкія. Улады праследвалі веруючых: былі складзены спісы на вываз усіх міхноўцаў. І ўсё ж абшчына выстаяла, у многім дзякуючы айцу Канстанціну, які прадоўжыў справу Понція. У галодныя гады прытулак тут знаходзілі ўсе асірацелыя і ўбогія — чым не сапраўдная камуна, толькі са свяшчэннікам...

У 1948 годзе абшчына была ператворана ў калгас «Міхнова», а ў 60-я, калі па краіне пракацілася новая хваля антырэлігійных

настроў, калгас ліквідавалі. Усю маёмасць яго перадалі суседняй гаспадарцы. Веруючым з цяжкасцю ўдалося адстаяць дом свяшчэнніка. Толькі ў 1991 годзе ўрад Літвы прыняў рашэнне прадаставіць праваслаўнай абшчыне магчымасць весці гаспадарку па свайму меркаванню.

Сёння ў Міхнове — айцец Леанід, былы настаяцель аднаго з маскоўскіх храмаў. Разам з ім у абшчыну прыехала даволі многа маскоўцаў. Так што духоўная эстафета працягваецца... — Я не магу ўявіць, як бы склаўся маё жыццё, калі б на маім шляху не сустрэўся айцец Канстанцін, — гаворыць Анатоль Трушкевіч. — Дзякуючы яго рэдкім чалавечым якасцям, суседняя вёска Гай, дзе доўгія гады жыў айцец Канстанцін, цяпер вядомая многім беларусам і расіянам. Любоўю свяшчэнніка да зямлі, яго талент земляроба, селекцыянера змянілі зямлю вакол дома. Трэці год ужо, як няма айца Канстанціна, але застаўся цудоўны сад з рэдкім наборам кветак і пладаносных раслін, на месцы былога балота — сажалка з касякамі рыб, вялікая

пчаліная гаспадарка. Усё гэта зроблена яго рукамі, нават маляўнічыя карціны на сценах дома. Але галоўнае, што вызначала майго духоўнага настаўніка, — гэта сапраўды хрысціянскія адносіны да людзей. Не злічыць тых, каму ён аказаў і матэрыяльную, і духоўную дапамогу.

...Колькі існуе чалавецтва, столькі, здаецца, і жыве ў пудзях мара пра свет, пабудаваны на прычынках дабра, справядлівасці, паважлівых, сардэчных адносін адзін да аднаго. Мы чулі пра спробы

ЗВАРОТНАЯ СУВЯЗЬ: ЛІТВА

МОЎНАЯ АЛІМПІЯДА-2001

Любыя паездкі заўсёды захапляюць, уражаюць, пакідаюць прыемныя ўспаміны, як і падзеі, як і людзі, з якімі сустракаешся, знаёмішся.

Надаўна вучанцы школы імя Ф. Скарыны ў Вільні Таццяна Дашкевіч і Рэната Маркевіч вярнуліся з Маладзечна, дзе адбылася Рэспубліканская алімпіяда па беларускай і рускай мовах. Інтэлектуальныя спаборніцтвы паклікалі прыняць удзел у барацьбе каля 200 удзельнікаў — вучняў 9—11 класаў.

Міністэрства адукацыі Беларусі запрасіла нашых вучняў да ўдзелу ў алімпіядзе па беларускай мове. Сем год, дзякуючы гэтай установе, мы разам з беларускімі школьнікамі можам удзельнічаць у моўных конкурсах. А папацець-такі давясся.

Алімпіяда пачалася ўрачыстым адкрыццём у Маладзечанскай школе-гімназіі № 6. Нас віншавалі, для нас спявалі, чыталі,

ігралі... Сапраўды прыемна! Канцэрт удаўся на славу! А пасля была цяжкая інтэлектуальная праца. У першы дзень спаборніцтваў — дыктант і водгук на мастацкі твор.

Як хацелася зазірнуць за дзверы, хоць нечым дапамагчы, але нельга. Кожны мог спадзявацца толькі на сябе, на свой розум.

Другі дзень — не менш напружаны — паклікаў да лінгвістычнага конкурсу. Часу хапала (аж 4 гадзіны), але ж і 10 няпростых заданняў трэба было выканаць. І нарэшце ў трэці, апошні дзень чакала канкурсантаў вуснае выказванне. Гучалі словы аб самым заветным, набалелым, незабытым.

Прыемна і ганарова адчуваць сябе сярод беларускіх алімпійцаў, кранае тое, што і ты маеш магчымасць пабыць тут, паспрачацца ў ведах, заявіць пра сябе.

І зноў дарога кліча-вабіць у свае абдымкі. Што ж бывае, Беларусь, да новых сустрэч!

Алена БАЗЮК, настаўніца роднай мовы школы імя Ф. Скарыны.

ПУНКТ ГЛЕДЖАННЯ

«ХТО БУДУЕ БЕЛАРУСКІ ДОМ?»

ШТО ДУМАЮЦЬ СУАЙЧЫННІКІ ПРА ТРЭЦІ З'ЕЗД ЗГУРТАВАННЯ БЕЛАРУСАЎ СВЕТУ

Як ужо паведамлялася, МГА "Згуртаванне беларусаў свету "Бацькаўшчына" склікае агульнанацыянальны форум — Трэці з'езд беларусаў свету ў Мінску 5—6 ліпеня 2001 года. Каб грунтоўна падрыхтавацца да яго, улічыць інтарэсы ўсёй, такой неаднароднай дыяспары, узбагаціцца новымі ідэямі, Рабочая група па падрыхтоўцы з'езда вярнулася да ўсіх беларусаў замежжа разгледзець прапановы, распрацаваныя ёю, і выказаць свае меркаванні па асноўных пытаннях з'езда, свой пункт гледжання на дзейнасць "Бацькаўшчыны" сёння і пасля з'езда, адказаць на такія, здавалася б, простыя пытанні: што нам рабіць, куды ісці далей? "Бацькаўшчына" хацела б далучыць як мага больш нашых суаічыннікаў да падрыхтоўкі і правядзення Трэцяга з'езда беларусаў свету. І гэта, на наш погляд, абгрунтаваны падыход да такой сур'ёзнай і надзвычай адказнай справы: не навазваць зверху толькі сваё бачанне праблем, а прыслухацца і да думкі іншых, улічыць і іншыя погляды і, прааналізаваўшы ўсё, выпрацаваць найбольш аптымальную канцэпцыю з'езда, а значыць — і праграму далейшай дзейнасці "Бацькаўшчыны".

Прыйшлі першыя адказы на анкету "Бацькаўшчыны", дасланую ў замежныя беларускія суполкі. Яны цешаць, бо даюць багатую пажыву для роздуму, падказваюць шляхі ўдасканалення нашай працы і разам з тым ставяць няпростыя пытанні стратэгіі і тактыкі нашай арганізацыі. Ужо галоўна мэта з'езда, вылучаная "Бацькаўшчынай", — кансалідацыя беларускай нацыі, умацаванне беларускай супольнасці, выяўленне ідэалаў, волі і чаканняў усіх беларусаў свету, — выклікае дыяметральна супрацьлеглыя ацэнкі. "Пасадзіць усіх беларусаў у адну лодку — нерэалістычна, бо вельмі па-рознаму яны разумеюць паняцце "беларусчыны", — лічыць Генадзь Лех, старшыня Таварыства беларускай культуры з Масквы. — Жыццё будзе вымушаць ЗБС рабіць свой выбар".

Вядома ж, самае простае — пасварыцца і разсыціцца па розныя бакі барыкад, вызначыць стары савецкі лозунг: "Хто не з намі — той супраць нас". Перакананц свайго апанента ў неаспрэчнай вартасці нашых ідэалаў — справа куды больш складаная. Можна вярта прыслухацца да прапановы **Петруся Капчыка** з Ізяслава і выявіць у дыскусіях, што пераходжае беларускай дыяспары стаць больш маналітнай, напрыклад, як польская, армянская, турэцкая.

Большасць тых, хто даслаў свае прапановы і меркаванні на кант месца і ролі "ЗБС "Бацькаўшчына" ў грамадскім жыцці, прытрымліваюцца канструктыўнай думкі. Трапіна і дакладна яе сфармулявала **Раіса Жук-Грышкевіч**, старшыня Каардынацыйнага камітэта беларусаў Канады. Таму дазволім сабе прывесці ладны абзац з яе ліста:

"Я цалкам згодная з кіраўніцтвам "ЗБС "Бацькаўшчына", з ягоным накірункам і планами дзейня. Вельмі добра, што існуе ў нас такая арганізацыя, якая

старвеца быць духоўным лучнікам усяго беларускага народу на Бацькаўшчыне і за мяжой. Прызнаю, што "ЗБС "Бацькаўшчына" патрэбна нам болей, як калі, якраз у сённяшніх цяжкіх абставінах. Гэтыя абставіны можа змяніць на лепшыя толькі сам беларускі народ..." Старшыня нацыянальна-культурнай аўтаноміі "Беларусь" у Рэспубліцы Комі **Аркадзь Крупенька** падкрэслівае: "Хацелася б бачыць Згуртаванне дзейным, рэзультатыўным, якое б служыла інтарэсам аб'яднання беларусаў за мяжой і працавала разам з імі".

У асноўным ухваляючы прапановы, распрацаваныя Рабочай групай па падрыхтоўцы Трэцяга з'езда беларусаў свету, аўтары допісаў маюць і нешта сваё дадаць. Гэта "сваё" якраз і ўяўляе практычны інтарэс, узбагачае праграму "Бацькаўшчыны". Хто не пагодзіцца з Пятром Капчыкам, што добра было б праводзіць святы беларускай песні, выставіць беларускі мастакоў па чарзе ў адной з краін кампактнага пражывання беларусаў з удзелам як мясцовых самадзейных артыстаў, так і гасцей з Беларусі. **Алесь Карповіч** з Латвіі ставіць іншае пытанне: ці не пара ўжо капаць стварэнне цэнтраў беларускай культуры ў дзяржавах, дзе ёсць беларуская дыяспара. **Ян Чыквін** з Бельска-Падляскага (Польшча) слухна дамагаецца, каб беларусы Беларосточчыны мелі доступ да беларускіх кніг і прэсы. На яго думку, Нацыянальная бібліятэка ў Мінску магла б гэтую місію ўзяць на сябе ды хоць у нейкай ступені забяспечваць "тутэйшае пісьменніцкае асяроддзе навінамі друку". Старшыня ТБМ імя Ф. Скарыны ў Вільні **Юры Гіль** заклапочаны тым, што не праводзіцца сістэматычныя семінары для кіраўнікоў мастацкай самадзейнасці. **Хведар Нюнька** з Вільнюса, **Іна Снарская** з Палтавы, **Іван Ломаць** з Літвы лічаць, што "ЗБС "Бацькаўшчына" павінна мець свой друкаваны орган, абмеркаваць на з'ездзе пытанне арганізацыі рэдакцый тэлевізійных праграм для беларусаў замежжа (і ў замежжы). Пільную патрэбу стварэння і рэалізацыі адзінай інфармацыйнай прасторы беларускага этнасу бачыць **Язэп Паўловіч** з Германіі. Ён жа прапануе "Бацькаўшчыне" сумесна з ТБМ "зрабіць усё, каб пашырыць уплыў нашай мовы і ўсімі сродкамі спрыяць вяртанню годнасці беларускаму народу". **Кастусь Акула** з Таронта адзначае так галоўнае заданне: "ратаваць беларускую мову". Пятрусь Капчык перакананы, што беларусы ў кожнай краіне абавязкова павінны мець на роднай мове школы, газеты, радыё і тэлебачанне, "але сёння, на правялікі жаль, толькі беларусы Балтыі і Польшчы маюць такое". **Іван Ломаць** з Літвы прапануе "спрыяць адукацыі на роднай мове, асабліва на беларускіх этнічных землях", а **Валяцін Грышкевіч** з Расіі — абмеркаваць пытанне аб адукацыі на беларускай мове і ўтварэнні курсаў беларусістыкі ў ВНУ Расіі. Ёсць нямала канкрэтных рэгіянальных прапаноў, што актуаль-

ныя для замежных беларусаў шэрагу краін. Напрыклад, старшыня Рады Беларускай ашчыны "Світанак" у Кыргызстане **Ніна Міронава** ставіць пытанне рэальнай абароны правоў беларусаў, якія не па сваёй ахвоце засталіся ў замежжы ў якасці нацыянальнай меншасцей. Спрашчэнне візавага рэжыму хвалою беларусаў Балтыі. **Зміцер Ярашэўскі** з Нямеччыны лічыць, што пытанне аб спрашчэнні візавага рэжыму вельмі важнае і бяліае, трэба абмяркоўваць яго і, нягледзячы на ўсе цяжкасці, шукаць выйсця. **Алесь Карповіч** з Рыгі выказвае такія набалелыя прапановы ў адносінах да дзяржаўнай палітыкі Беларусі: адмяніць прымушовае страхаванне на мяжы пры ўездзе ў Беларусь беларусам па паходжанні, спрасціць працэдур рэгістрацыі беларусаў, якія прыехалі на Бацькаўшчыну да родных і сваякоў, прадаставіць імготы вандроўшчыкам пры афармленні візы ў Беларусь.

Іна Снарская з Палтавы мяркуе, што трэба грунтоўна прадумаць культурную праграму для дэлегатаў і гасцей з'езда: "Добра было б запрасіць на канцэрт вядомых беларускіх бардаў, і ўпэўнена, што беларусы з замежжа былі б шчаслівыя паслухаць "Песняроў". Яна нагадвае, што падчас Першага з'езда беларусаў свету ўсім дужа спадабалася святкаванне Купалля, а падчас Другога — падарожжа ў Нясвіж, Мір і іншыя мясціны. Было б цудоўна, зазначае яна, арганізаваць вечарыну з вядомымі беларускімі пісьменнікамі — Рыгорам Барадуліным, Вольгай Патавай, Генадзем Бураўкіным, Леанідам Драньком-Майсюком і іншымі. А пісьменнік **Анатоль Кірвель** з Расіі прапануе правесці прэзентацыю сваіх новых кніжак, выдадзеных на беларускай мове ў Санкт-Пецярбургу.

Ды ўсё гэта маленькія клопаты ў параўнанні з галоўнай праблемай. Што ж найбольш трывожыць кожнага? Ёсць адно напружана-драматычнае пытанне, на якое ўсе чакаюць яснага адказу. У лісце **Ю. Вяселькоўскага** з Лондана гэтая сакральная думка выказана па-беларуску далікатна, проста, але пераканана і настойліва: "Маім жаданнем ёсць, каб Беларусь захавала сваю дзяржаўную незалежнасць і родную мову". Думку **Ю. Вяселькоўскага** хочацца завяршыць эмацыянальна-ўзрушанай максімай спадарыні **Раісы Жук-Грышкевіч**: "Незалежнасць Беларусі ёсць паратунак для нашай нацыі. Гэта ёсць і павінна быць мэтай усяго беларускага народу".

Па прызнанню суаічыннікаў, такія лісты-анкеты "Бацькаўшчыны" не толькі выклікаюць натуральную цікавасць, але і дазваляюць распачаць шырокае абмеркаванне заўваг і прапаноў беларускай дыяспары напярэдадні Трэцяга з'езда згуртавання беларусаў свету.

Чакаем новых лістоў, новых думак і прапаноў. Упэўнены, што гэта на карысць справе.

Агляд допісаў зрабілі **Вацлаў МАЦКЕВІЧ, Галіна СЯРГЕВА, сябры "ЗБС "Бацькаўшчына".**

ВЫСТАВА

МАЗЫРСКІЯ ВІДАРЫСЫ

Такая назва выставы работ Мікалая Пушкарка ў выставачнай зале Дзяржаўнага музея гісторыі беларускай літаратуры пры ўдзеле Беларускага камітэта Міжнароднага савета музеяў (ІКОМ) і Мазырскага краязнаўчага музея.

Мікалай Пушкар — мастак надзвычай яркі, самабытны. Яго працы ў жанры дробнай пластыкі далі пачатак своеасаблівай плыні ў мастацтве керамікі. Яго малыя гліняныя скульптуры насычаны народным гумарам, многія з іх народжаны палескімі легендамі і паданнямі. І ў кожнай — свой характар, свой вобраз, узяты з жыцця палешукоў. Мікалай Пушкар пражыў вельмі складанае жыццё. Ён нарадзіўся ў 1919 годзе на Украіне ў сям'і вясковага іканапісца. Рана страціўшы бацьку, у дзіцячыя гады спазнаў жабрацтва і беспрытульнасць. Лёс прывёў яго ў дзіцячую працоўную калонію імя М. Горкага, якую ўзначальваў вядомы педагог Антон Макаранка. Менавіта ён адыграў вялікую ролю ў жыцці падлетка, накіраваўшы яго вучыцца ў Харкаўскае мастацкае вучылішча, пасля заканчэння якога Мікалай Пушкар некаторы час выкладаў маляванне ў школе.

З 1939 года, з часу службы ў войску, пачалася найбольш цяжкая частка яго жыцця. У Вялікую Айчынную вайну ён быў танкістам, трапіў у палон і зведваў усе жахі фашысцкага канцлагера.

Пасля вызвалення сталінскі рэжым "аддзячыў" салдата п'янаццаццю гадамі зняволення. Адседзеў дзевяць год і быў рэабілітаваны.

У канцы п'яцідзсятых прыехаў жыць у Мазырь і менавіта тут, у палескім краі, сфарміраваўся як мастак. У хуткім часе яго творчасць атрымала шырокую вядомасць. Мікалай Пушкар удзельнічаў амаль у 300 выставах, з іх вялікая колькасць — персанальныя.

Мне давяслося неаднаразова наведваць Мікалая Пушкарка ў яго майстэрні ў Мазыры, сустракацца на розных выставах. На першы погляд, чалавек са складаным характарам, Мікалай Мікітавіч быў вельмі добразычлівым з тымі, каму давяраў. І тады раскрывалася яго светлая душа, ён сыпаў жартамі, прымаўкамі. А з твару не знікала хітраватая ўсмешка, так характэрная для герояў яго твораў.

Яўген КАЗЮЛЯ.

НА ЗДЫМКАХ: Мікалай ПУШКАР у сваёй майстэрні ў Мазыры (кастрычнік 1988 года); работы мастака.

Фота аўтара.

ДАБРАЧЫННАСЦЬ

**ПАДАПЕЧНЫЯ
Лотэра КАЎФМАНА**

Каля шасці гадоў працягваецца Ксяброўства былога бургамістра нямецкага горада Плетцакаў Лотэра Каўфмана і выхаванцаў з парушэннямі слыху і мовы з Мазырскага дзіцячага дома. У апошні візіт нямецкі госць прывёз для 20 дзяцей вырабленыя па індывідуальных заказах слыхавыя апараты.

НА ЗДЫМКУ: выхавальніца Мазырскага дзіцячага дома Алена ЦЕЛЕШ са сваімі пад апекаванымі.

БелТА.

УРАЖАННІ

«АДЗІНКА ВЫМЯРЭННЯ»

Анатоль КІРВЕЛЯ

“У Старажытнай Грэцыі існавала такая пацеха: забяўляць слухачоў гераічнымі або народнымі песнямі пад акампанемент таго ці іншага струннага інструмента. Здаралася, што песні выконваліся без музычнага суправаджэння, рэчытатывам. Гэткіх песняроў называлі рапсодамі, а тое, што яны выконвалі, — рапсодыяй (ад грэчаскага “сшываю ады”). Пазней рапсодыяй пачалі называць інструментальны музычны твор, які вылучаўся свабодай формы, у прыватнасці, спалучэннем разнапланавых эпізодаў, выкарыстаннем народна-песенных тэм або элементаў эпікі.” — так пачаў сваё выступленне беларускі пісьменнік Анатоль Кірвель на пасяджэнні беларускай суполкі ў Санкт-Пецярбургу, на якім якраз і адбылася прэзентацыя новай кніжкі пісьменніка “Адзінка вымярэння”.

— Чаму я спыніў на гэтым вашу ўвагу? — працягваў апавед Анатоль Кірвель. — Таму што, як ні дзіўна, чыста падсвядома, на інтуітыўным, як кажуць, узроўні я самастойна прыйшоў да гэтай формы і праз тое дазволіў сабе даць падзаглавак новаму твору: “Рапсодыя напрыканцы веку”.

Сапраўды, канец стагоддзя — гэта звычайна падвядзенне вынікаў, гэта спроба зазірнуць у будучыню, зусім невядомаму нам, гэта адначасова тое, з чым мы прыйшлі ў новы век і якія мы ёсць. Таму рапсодыя — найбольш дакладнае вызначэнне жанру, хаця яно й не тычыцца літаратуры. Але ж не баяліся старажытныя грэкі спалучаць рэчытатыў і музыку. Яны — па-свойму, а мы — па-свойму, — пасміхнуўся Анатоль Кірвель і працягваў далей, — і калі пагартаць старонкі гэтай маленькай кніжачкі, то сапраўды здзіўляе: мы не ўбачым тут ні вялікіх літар, якімі звычайна пачынаецца сказ, ды і саміх сказаў таксама — адно словы — два, тры ці больш — у атаканні шматкроп’яў... І так — па ўсёй старонцы... Што гэта? Пагарда да правапісу ці яго няведанне? Скажыце, а ці ставім мы кропкі ды коскі, калі думаем? Мы нават не паспяваем закончыць сказ, прывесці яго ў неабходны для разумення выгляд, а ўжо новая думка перапыняе ранейшую, і мы зусім не папохаем гэтага — мы проста... думаем!

І вось такая форма падачы — ці не ёсць спроба зафіксаваць найлоўны працэс нашага мыслення? Апусціць лішнія — тое, чым мы і сапраўды не карыстаемся... Вось такая маленькая хітрасць з майго боку... Ну, а наколькі ўдалай атрымалася спроба, вызначце вы, першыя мае чытачы і сябры.

— Прабачце, але вось тут ужо няма шматкроп’яў, — пагартаўшы кніжку, спытала я пісьменніка. — Тут ужо і вялікія літары, і кропкі на месцы, і пыталынікі. Хіба гэта не даўно знаёмая і звычайная для ўсіх класічная проза?

— Вы не памыляецеся. Гэта і ёсць, як вы казалі, традыцыйная, класічная выгляд проза. А калі пагартаеце яшчэ далей, то сустрэнеце і рэпартаж, і пераказ біблейскіх тэкстаў. Памятаеце, што такое рапсодыя? Спалучэнне розных планаў, прытым як з нашай падсвядомасці, так і з рэчаіснасці... А ці добрае шывто, ці відаць беляя нітка, — меркаваць вам...

Я не дарэмна пачала размову пра прэзентацыю з выступлення пісьменніка: хто ж, як не ён, лепей раскажа пра свае планы, пра тое, што ён хацеў укласці ў свой твор. А што атрымалася з ягонай задумкі, гэта сапраўды будзем вызначаць мы, чытачы.

Кіраўнік суполкі Валянцін

Грыцкевіч, адкрываючы прэзентацыю, сказаў словы, якія спачатку насцярожылі:

— Чорная вокладка гэтай кніжкі, якую мы трымаем у руках, так бы мовіць, міжвольнае адлюстраванне нашага часу, не зусім спрыяльнага для ўсёй беларускай літаратуры цалкам, але тое, што і ў нас, у Санкт-Пецярбургу, выходзяць новыя кнігі — у тым ліку і на беларускай мове, — ці не падобна гэта на тыя светлыя плямкі — знічкі на зорным небе, — якімі аздоблена вокладка?

З прыемнасцю падкрэсліваю той неабвержны факт, што Анатоль Кірвель ніколі не заставаўся і не застаецца ўбаку ад нашай культурна-асветніцкай дзейнасці і памог суполцы падвесці своеасабліваю рысу нашым агульным намаганням якраз напярэдадні канца стагоддзя, і гэта сімвалічна. Спадзяюся, што кропка, ці, лепей сказаць, шматкроп’е, якім так любіць карыстацца пісьменнік, — не апошняе ў ягонай творчасці, і нас чакаюць новыя здзяйсненні нашага сябра.

Імпровізаваны спіч Валянціна Грыцкевіча падтрымала сваім экспромтам паэтка Аўгінна Кавалюк:

*Слову роднаму — не згінуць:
Здолеў аўтар зерне кінуць,
Ураджай сабраў багаты —
Вось і ў нашай хаце свята!*

А Марыся Ткачэнка, супрацоўнік Расійскай нацыянальнай бібліятэкі і даўно сябар пісьменніка, сказала так:

— Калі Анатоль не прыносіць ці не чытае нам свае новыя творы, то робіцца неяк сумна. Іншы раз мы спрачаемся з ім, і гэта натуральна, бо кожны з нас мае свой як жыццёвы, так і прафесійны вопыт, але — па сабе мяркую — прыемна адчуваць, што сказанае табою так ці інакш знаходзіць потым пэўнае адлюстраванне ў ягоных кнігах. Творчасць Анатоля Кірвеля заўсёды бадзёрыць, падштурхоўвае да новых думак, і гэты факт не будзе аспрэчваць, здаецца, ніхто з нас.

Сябра суполкі Генадзь Рабцэ-

віч, па роду дзейнасці не гуманітарый, сказаў яшчэ карацей:

— Хаця я і новы чалавек у суполцы, але паспеў зразумець, што пакуль ёсць людзі, апантаныя беларускай мовай, Беларусь не згіне, будзе існаваць!

Але па сцісласці ўсіх апырэдыў Янка Чэрнякевіч, мастак, удзельнік шматлікіх выстаў як у Санкт-Пецярбургу, так і за межамі Расіі, у тым ліку і на Беларусі. Ён моцна паціснуў руку віноўніку ўрачыстасці і са шчырай усмешкай прамовіў:

— Віншую!

Далучымся і мы да гэтага сардэчнага віншавання, бо не надта часта здараюцца апошнім часам такія падзеі, як прэзентацыя беларускай кнігі. І дзе? Далёка ад “родных ніў і роднай хаты”... Міжволі занепакоіла пытанне:

— Скажыце, спадар Анатоль, а калі дачакаецца вашай кніжкі беларускі чытач? Яна ж выдадзена тут, у Санкт-Пецярбургу?..

— Ён, так бы мовіць, ужо дачакаўся... Праўда, не той шырокі чытач, які звычайна набывае новыя творы ў кнігарнях... Такая сустрэча адбудзецца верагодней за ўсё трохі пазней. А вось асобным чытачам пашанцавала больш. Сярод тых, хто атрымаў кніжкі, — пісьменнікі Андрэй Федарэнка і Барыс Пятровіч, паэт Міхась Скобла і крытык Ева Лявонава, мастак Алег Карповіч і кампазітар Мікола Яцкоў. Мне страшэнна няёмка перад тымі, хто мяне ведае, а таксама перад усімі, хто любіць і шануе беларускае слова, але на той час, калі я адпраўляю падарункі, на руках у мяне мелася адно некалькі сігнальных асобнікаў.

А што тычыцца тых, хто атрымаў ад мяне падарунак, то гэта, відаць, адзіны прывілей, які застаўся ў пісьменнікаў ці творчых асоб — першымі знаёміцца з новымі кнігамі, — прывілей, што ва ўсе вякі быў і будзе. Незалежна ад таго, у якіх умовах жывуць і працуюць творцы на карысць сваёй бацькаўшчыны.

Галіна БЕЛАЗЁРСКАЯ,
сябра БГКТ у Санкт-Пецярбургу.

ПРЭЗЕНТАЦЫЯ

ІРЫНА ВАЛЫНЧЫК

Нарадзілася 27 снежня 1973 года ў горадзе Слоніме. Скончыла Гродзенскую музычна-педагагічную вучэльню і педуніверсітэт імя Максіма Танка. З 1994 года працуе выхавальніцай у дзіцячым садзе. Друкуецца з канца 1999 года, перамагла ў гарадскім конкурсе моладзі “Беларусь — мая Радзіма”. Летась вершы Ірыны змяшчаліся ў зборніку “Пазытыўная Слонімішчына”. Сярод шматлікіх хобі паэткі — музыка, спевы, танцы, дзённіковыя запісы, стварэнне альбома пра Слонім.

ПАГОДНАЯ НОЧ

Пагодная ноч, сакавітая,
Утульнасцю ціхай спавітая,
Раскінула поле, прашытае
Скрозь думкамі, марамі ўмытае,
Дзе зоркі язінам заснежаным
Буваюць зямлі па-за межамі.
І кожная зорка — хацінкаю,
У распачы — нават хусцінкаю.

Пагодная ноч, сакавітая,
Утульнасцю ціхай спавітая,
Надзею падорыць нязбытную
І тайну крыштальна-блукітную.

АДДАНАЕ ЛІСЦЕ

А лісце з жураўлямі
Не адлятае ў вырай,
Ды зорнымі начамі
Усё плача над Радзімай, —

Любоўю палымнее,
Згарае ад кахання,
Квітнее і калее
У незапапрабаванні.

У ЧАТЫРОХ СТЫХІЯХ

Я дзень за днём гартала —
Маўкліва і чаканне.
Паветра нестала,
Спынялася дыханне.
Сама паветрам стала.

З-пад ног знікала глеба,
Гублялася ў тумане.
І слова было хлебам,
Адзіным спадзяваннем.
Я прыняла стан глебы.

Ужо не разумела,
Я шлях знайсці да неба.
Мне крокаў, думак мала, —
Ад смагі знемагала,
Пакуль крыніцай стала.

Жыццё мае ледзь тлела,
У пошуку канала:
Каго я ў ім сагрэла!
Каму я даравала!

І раптам запалала,
Агіём няўтольным стала.

ЛАБІРЫНТ

(Паходзе цяжкага сну)

Як выйце знайсці!
Усюды сцены, бы вежы,
Без вокан.
І дзверы няведама дзе.
Куды лабірынт гэты
Урэшце прыводзіць!
Можа, нікуды ён не вядзе!
Блукаем. Шукаем.
Памылка. Другая.
Колькі іх вытрымаць
Наканавана!
Бязмежнаю
Колькасць сцен мне здаецца.
Хто пройдзе праз іх,
Той не застаецца
У неадольным, глухім
Лабірынце... без выйсця.
Хто пройдзе праз сцены!

РАЎНІВАЯ СЯБРОЎКА

Раўнівая сяброўка
адзінота
Цярпліва і настойліва
чакае.
За кожным маім крокам
сочыць употай.
І здраду, як памылку,
выбачае.
Дзівосная сяброўка
адзінота.
Яе прысутнасць так
надакучае.
Калі ж яна мне вельмі
неабходна, —
Кудысьці з лёгкім ветрыкам
знікае.

ПРАЙДЗІ РАЗАМ З ІМ

(Салдату, які служыў у самых гарачых кропках)

Фізічнае вынішчэнне.
Духовнае выпрабаванне.

Агіём і крывёю хрышчэнне.
Упартае супрацьстаянне.

Незажыўныя раны.
Рэха ў вушах да скону.
Цяжкія чорныя шмары
Абурэння, праклёну.

А ён там быў — чалавек.
Як сведка,
Як непасрэдна ўдзельнік
Дзён тых,
Незабыўных, крутых.

Кожнае пытанне
Іх уваскрашае,
Ноч бяссонная
Да іх вяртае.

І ўсё ж запытай,
Чым ён жыў,
Як перамог, —
Прайдзі разам з ім
Цяжар попелу, пылу
Ваенных дарог.

Каб навучыцца перамагаць,
Каб умець
Супрацьстаяць.

Прайдзі разам з ім,
Перажыў,
Каб ізноў нарадзіцца...
Жыць.

НА КУПАЛЛЕ

Пралілося свято
Апаўночы на Шчару —
Купальскае вогнішча
Запалала
Гаючым агнём.
Рэчка змазала раны.
Вада зайграла,
Засканкалі фантаны.
Берагі зашумелі,
Вербы залалаталі.
Уздоўж па Шчары плыла
Уся ў купалках Купала.
Багіня цяпла, добра.
Ураджаю,
Віноўніца свята
І карнавалу.
Следам русалкі
З вады выглядалі,
З песнямі залле
І кветкі збіралі:
Руту, фіялку,
Валожку, багатку,
Папараць, ліпнік,
Пальнік, чарнабыльнік,
Ружу, рамонак,
Салодку і лопух.
Кветкі сабе ў валасы упляталі.
З кветак вяні
На вадзі пускалі:
Патоне вянок
Або не! —
Русалкі аб лёсе гадалі,
Свавольнічалі, жартавалі,
Прыварожвалі, чаравалі,
Скарбы зямля адкрывала,
Распячатвала таямніцы.
Ведзьмакі і вядзьмаркі
Пужалі, —
Не давалі з крыніцы тых
Напідца...

Вогнішча купальскае
Ярчай палае, —
Рэчка кветку шчасця,
Напэўна, адшукае.

Малюнак Вячаслава ІГНАЦЕНЮ.

БАЙК-ФЕСТИВАЛЬ

АДПАЧЫВАЙ!

Неяк гуляючы па цэнтры сталіцы, сустраэў двух даўніх знаёмых. Хацелася пагутарыць, падзяліцца навінамі, што накапіліся за час, праведзены асобна. Сталі думаць. Паскрэблі па кішэнях — не густа. Можна пасядзець за кубачкам кавы ў бліжэйшым бары. А што, ці ёсць яшчэ варыянты?

Напрыклад, у Мінску нямала месцаў для паўнацэннага адпачынку юнакоў і дзяўчат. Досыць паглядзець сталічны тэлевізійны канал, дзе разнастайная рэклама на ўсе лады прапаноўвае павесіліца. Або адкрыць газету. Сярод мноства сталічных газет нават ёсць спецыялізаваная, у назве якой заманлівы заклік: «Адпачывай!» Ну як не адгукнуцца?! Шумныя, вясёлыя дыскатэкі і бары — калі ласка. Кафэ з добрым меню і спакойнай, нягучнай музыкой — калі ласка. Басейны, спартыўныя пляцоўкі, лазні і сауны — колькі хочаш! Для аматараў кіно і тэатраў прапаноўваецца пералік спектакляў і фільмаў на любы густ.

Рашэнне праблемы адпачынку для беларускай моладзі, зрэшты, як і ў іншых краінах, на сённяшні дзень застаецца актуальным. Моладзь аказваецца перад выбарам. Незалежна ад таго, знаходзіцца індустрыя забаў на высокім узроўні або не, цяжка выбраць месца адпачынку ў адпаведнасці з фінансавымі магчымасцямі.

ЖЫВЫ СВЕТ

ВЫРАТАВАЦЬ ЖАБ

У красавіку ў Бярэзінскім біясферным запаведніку прайшоў першы ў Беларусі спецыялізаваны лагер па выратаванні амфібіяў на дарогах. Мэта лагера — выратаваць жаб у час міграцыі ў месцах, дзе яны перасякаюць аўтадарогу Бягомль — Лепель. У яго рабоце прынялі ўдзел студэнты і аспіранты біялагічных факультэтаў БДУ, БДПУ і ГрГУ. У час лагера праведзены семінары па ахове земнаводных. Арганізатарамі лагера выступілі Інстытут заалогі НАН Беларусі і грамадская арганізацыя «Ахова птушак Беларусі».

Вясенняя смяротнасць жаб на дарогах — распаўсюджаная з'ява. Звязана яна з тым, што вялікая колькасць жывёл у кароткі перыяд часу перасякае аўтадарогу. У месцах масавых міграцый смяротнасць ад аўтамабіляў прыводзіць да знікнення земнаводных.

На жаль, рэальных мер па захаванню амфібіяў на шляхах міграцый (папераджальныя знакі, часовае абмежаванне хуткасці руху, спецыяльныя збудаванні) у нас у краі-

не да гэтай пары не прымалася. Хаця самая высокая смяротнасць назіраецца менавіта земнаводных.

У краінах Еўропы (Данія, Польшча, Венгрыя) ужо досыць працяглы перыяд часу будуць спецыяльныя падземныя пераходы ў выглядзе труб у тых месцах, дзе праходзіць міграцыя дзікіх жывёл, у тым ліку і амфібіяў. Там жа, дзе гэта зрабіць немагчыма, у цёмны час сутак нават закрываюцца некаторыя дарогі. У гэта ўцягнуты як прыродаахоўныя, так і будаўнічыя арганізацыі.

Для нашай краіны найбольш даступны спосаб аховы шляхоў міграцыі земнаводных, які па сілах любому, — перанос жывёл праз дарогу. Больш радыкальны — будаўніцтва пад дарогай спецыяльных пераходаў, якія прадугледжваюць і ўстаноўку невялікай агароджы на пэўным участку дарогі, што накіроўвае жаб у пераход. Гэтая праблема практычна не распрацавана ў нашай краіне, і на даным этапе робяцца першыя крокі па збору інфармацыі: дзе і ў якіх маштабах гінуць земнаводныя ў час міграцыі.

С. К.

НА ЛЮБЫ ГУСТ

Шырокую папулярнасць сярод моладзі нашай сталіцы набыў клуб «Рэактар». Сюды даволі часта «заглядаюць» зоркі эстрады, у тым ліку і замежнай. На экскурсію выступленні білеты, канешне, дарагія. Але тут бываюць і маладзёжныя вечарыны па зніжаных цэнах на ўваход і месцы ў бары (па серадах), на дзіцячую дыскатку «Лімпапа» (па нядзелях). Прывабіць наведвальнікаў розных узростаў і інтарэсаў стараюцца ўладальнікі дыскаклубаў «Юла», «Тунель», «Чатыры апельсіны», дыскатэкі «Сафары» і многіх іншых, што знаходзяцца ў розных мікрараёнах горада.

Ёсць месцы, дзе збіраецца свая эліта. Гэта боўлінг-цэнтр «Мэдзісан-клуб», «Вест Ворлд клуб». У гэтых установах збіраецца «залатая» моладзь і адпачываюць добра забяспечаныя дарослыя. Пакуль даводзіцца задавольвацца толькі знешнім выглядом гэтых клубаў, дзе праходзяць модныя тусюкі.

Для аматараў спакойнага адпачынку, а галоўнае, інтэлектуальнага, можна параіць наведаць тэатры Мінска. Кошт білетаў невысокі, а добры настрой на ўвесь вечар будзе забяспечаны з гарантыяй. Тэатралы-аматары могуць гэта пацвердзіць. Мноства новых

Перашы байк-фестываль прайшоў у Мінску. Так аматары хуткай язды на матацыклах адзначылі пачатак сезона. На фестывалі прайшлі конкурсы «Міс Мота», «Містар Мота», «Самы юны матацыкліст» і «Самы стары байкер». Усяго ў мерапрыемстве прынялі ўдзел больш за 100 беларускіх байкераў.

НА ЗДЫМКУ: на фестывалі байкераў.

Фота БелТА.

пастановак, звернутых да сучасных праблем, не пакідаюць гледачоў абыхваваць. Тут ёсць што паглядзець: ад сусветна вядомай класікі ў тэатры оперы і балета Беларусі да самабытнага беларускага гумару ў тэатры сатыры і гумару «Хрыстафор».

Ёсць яшчэ галерэі мастацтва, дзе можна за сімвалічную плату дазволіць сабе выступіць у ролі эксперта, прадэманстраваць сябрам уласныя веды ў мастацкай творчасці.

Не самае сумнае месца — кінацэнтр. За апошні час колькасць гледачоў «вялікага экрана» павялічылася. Калі ж у беларускай сталіцы праходзіў міжнародны кінафестываль «Лістапад», білеты раскупляліся імгненна.

Але, здаецца, самай моднай установай сучаснай моладзі можна назваць «Інтэрнэт-кафэ». Не самае таннае баўленне часу, канешне, але яно таго каштуе, таму што праз камп'ютэр далучаешся да ўсяго новага, невядомага. І час ляціць хутка.

Ну а калі ўсё-такі часу малавата і фінансы не дазваляюць, можна адпачываць каля экрана тэлевізара ў сваёй кватэры. Гэта таксама нядрэнна...

Дзяніс КЛІМКО.

РАДАВОД

БелТА.

Удзіцячай музычнай школе вёскі Аснежыцы Пінскага раёна штогод па класах баяна, цымбалаў, фартэпіяна і акардэона займаецца каля 70 дзяцей з Аснежыц і бліжэйшых вёсак. Некаторыя выпускнікі школы, закончыўшы музычныя вучылішчы, вярнуліся сюды ў якасці выкладчыкаў.

НА ЗДЫМКУ: былая выпускніца Наталля АЛІЗАРЭВІЧ, выкладчыца па класу цымбалаў, займаецца з Алесяй АЧЫЕВІЧ.

С. К.

ЗАПРАШЭННЕ

СУСТРЭЧА з МУЗЫКАМ

Нядаўна пасля працоўнага дня супрацоўнікі нашай рэдакцыі па запрашэнню народнага майстра Уладзіміра Пузыні наведвалі яго майстэрню.

Трэба валодаць тонкім густам, багатай фантазіяй і ўмельымі рукамі, каб ператварыць звычайны пакойчык у студэнцкім інтэрнаце ўніверсітэта культуры ў вясковую хатку з усімі ўласцівымі ёй асаблівасцямі: сцены, ашалёваныя бярэнамі, у покуце іконка, даматканы ручнік са старажытным арнаментам, паліцы з паўсядзённымі дробязямі, кошкі з пазы. Але, бадай, гэта хатка адрозніваецца ад вясковых шматлікімі музычнымі інструментамі, якія развешаны на сценах...

Гаспадар сустраэў нас у кашулі, вышытай народным арнаментам, увесь яго выгляд нагадваў традыцыйны вобраз песняра. Падабенства ўзмацілася, калі спадар Уладзімір зайграў. Гэты вечар быў напоўнены дзівоснымі гукамі і расказами пра гісторыю музычных інструментаў, зробленых рукамі майстра Пузыні. Пелі на розныя галасы дудачкі, жаласліва плакала жалейка, гучала меладыйная ліра... Музыка, якую мы пачулі, нагадала штосьці далёкае, запаванае, узварухнула душу.

Цяпер амаль забыты сакрэты вырабу многіх народ-

ных інструментаў, без якіх у вёсцы раней не абыходзіліся ні ў будні, ні на святы. Праўда, дзякуючы такім энтузіястам, як Уладзімір Пузыня, збіраецца па крупінках, вывучаецца і адраджаецца амаль забытае рамяство. Адноўленыя ім старадаўнія інструменты гучаць у народных аркестрах, фальклорных ансамблях, надаючы ім большую выразнасць і непаўторнасць.

Уладзімір у маладосці займаўся спортам, мае званні ўзнагароды, і толькі выпадкова траўма пазбавіла магчымасці і надалей ім займацца. Але ён не апусціў рукі і з ўпартасцю, уласцівай добрым спартсменам, узяўся за новую справу — вывучэнне рэдкага рамяства — вырабу народных інструментаў і дабіўся тут адменнага поспеху.

Узнёслая атмасфера вечара выклікала ў сябра нашай рэдакцыі, паэткі Іны Шнарской, якая ў гэты час якраз прыехала ў Мінск з Украіны і была разам з намі, жаданне пазнаёміць гасціннага гаспадара са сваімі вершамі. Лірычныя вершы расчулілі Уладзіміра, і ён шыра дзякаваў за такі падарунак.

Таццяна КУВАРЫНА.

НА ЗДЫМКУ: іграе Уладзімір ПУЗЫНЯ.

Фота Яўгена КАЗЮЛЯ.

ХОБІ

Мінчанін Пётр БАБРОЎНІК — член клуба галубаводаў, гаспадар самага вялікага ў рэспубліцы гадавальніка-галубятніка.

З ранняга дзяцінства Пётр Паўлавіч палюбіў галубоў, пазней заняўся іх развядзеннем — пабудавалі дом-галубятню, дзе жыве каля 300 птушак розных відаў.

БелТА.

АДКАЗЫ НА КРЫЖАВАНКІ, ЗМЕШЧАНЫЯ ў №№ 12, 13

- ПА ГАРЫЗАНТАЛІ. 1. Згода. 4. Ласуха. 6. Роя. 9. Спажывец. 11. Поўдзень. 13. Двукоссе. 15. Лік. 17. Шруба. 18. Абалонка. 20. Нарыс. 21. Пан. 24. Цаца. 25. Дрот. 26. Бот. 28. Вярышкі. 30. Урад. 33. Адпачынак. 34. Човен. 38. Фурман. 39. Глеба. 41. Прапанова. 42. Падтрымка.
- ПА ВЕРТЫКАЛІ. 2. Абыякавасць. 3. Дзеяслоў. 5. Скопішча. 7. Яблык. 8. Вербалоз. 10. Падзяка. 12. Седала. 14. Сучаснік. 16. Іржа. 19. Карціна. 20. Набытак. 21. Павець. 22. Нарада. 23. Стома. 27. Тлушч. 29. Веды. 31. Асвета. 32. Справа. 35. Пуга. 36. Захад. 37. Хорт. 39. Гара. 40. Лой.

- ПА ГАРЫЗАНТАЛІ. 1. Жыццё. 6. Думка. 9. Абабак. 11. Сакавік. 13. Казалец. 15. Рэшта. 16. Печ. 18. Гасці. 20. Абцас. 21. Вынік. 22. Кальска. 23. Маланка. 25. Жнівень. 27. Павага. 29. Клямка. 31. Каўнер. 32. Слоўнік. 34. Канец. 35. Вернік. 36. Парсюк.

- ПА ВЕРТЫКАЛІ. 2. Цікавасць. 3. Накіраванасць. 4. Заваўшніца. 5. Паркаль. 7. Удзел. 8. Агародчык. 10. Дыямент. 12. Вяргіня. 14. Погалас. 17. Гронка. 19. Вага. 21. Віншаванне. 22. Кнігаўка. 23. Маёмасць. 24. Смак. 25. Жонка. 26. Уласнік. 28. Алякун. 30. Пекла. 33. Века.

«Голас Радзімы»

Галоўны рэдактар
Наталля САЛУК

РЭДАКЦЫЯ:
Намеснік галоўнага рэдактара
Галіна УЛІЦЕНАК.
Адказны сакратар
Таццяна КУВАРЫНА.
Рэдактар аддзела —
член рэдакцыі
Яўген ЛЕЦКА.

Рэдактар аддзела
Алена СПАСЮК.
Аглядальнік
Віктар МАШОШЭНКА.
Спецыяльны карэспандэнт
Яўген КАЗЮЛЯ,
Алесь МЯСНІКОЎ.

Нэлі ПРЫВАЛАВА.
Рэдактар-перакладчык
Святлана КАРПУЧОК.
Стыльрэдактар
Ірына КАЗЬЛОВА.
Тэхнічны рэдактар
Данута РАКАВЕЦ.

Наш адрас: 220005, Мінск, пр. Ф. Скарыны, 44.
Тэлефоны: (+375-17) 213-31-97 (тэл.-факс), 213-32-80, 284-76-56, 213-37-82.
Адрас у INTERNET: <http://www.voiceland.unibel.by>. E-mail: voiceland@tut.by

Пазіцыі рэдакцыі і аўтараў, матэрыялы якіх друкуюцца на старонках «Голасу Радзімы», не заўсёды супадаюць.
Рэгістрацыйнае пасведчанне № 81.
Падпісны індэкс у Беларусі 63854.
Тыраж 1 897 экз.
Зак. 1113.
Падпісана да друку 30.4.2001 г. у 12.00.

Газета набрана, звярстана і аддрукавана ў друкарні «Беларускі Дом друку» (220041, г. Мінск, пр. Скарыны, 77).

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:
Дзяржаўны камітат па справах рэлігій і нацыянальнасцей Рэспублікі Беларусь; Беларускае таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі; Беларускае таварыства па сувязях з суайчыннікамі за рубяжом «Радзіма».